

ÖKUMENIKUS IMAHETI MELLÉKLET

► 7–10. oldal

„Ez az esemény nem a két egyistenhívó vallás, az iszlám és a keresztyénség háborúja. Ugyanúgy nem, mint ahogy nem vallási kérdések miatt háborúztak a nyugati hatalmak az Egyesült Államok vezetésével.”

Az életveszélyes szólásszabadság... ► 3. oldal

„Az evangélikus kórház egyházi háttere többlet, amely kifejezetten hasznosítható a gyógyításban. Ez a tevékenység az egyház számára erkölcsi tőkét jelent, méltó az egyházhöz, ugyanakkor a feladat igényli is ezt a többletet.”

Napirenden az evangélikus kórház ügye ► 5. oldal

Ünnepség Szatmárcsekén ► 4. oldal
Az első csabai evangélikusok ► 6. oldal
Pesterzsébeti kiállításmegnyitó ► 11. oldal
Charlie Hebdo ► 13. oldal
Szimbolikus nyugvóhely a Donnál ► 14. oldal
Lovejoy és Oltard üstökösai ► 15. oldal

FEKETE DÁNIEL FELVÉTELE

Budapesten, az Erzsébet téren elbontották a karácsonyi adomány fát, amelyet a Hello Wood, a Design Terminál és a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet épített fel mérnöki pontossággal az adventi időszakban. A tizenegy méter magas építmény százötven mázsa tűzifából készült. Az adomány fa hasábjai most rászoruló családokhoz kerültek. A különleges karácsonyfa nagy feltűnést keltett, osztatlan sikert aratott itthon és külföldön.

„Itt az egyháznak küldetése van”

Újra napirenden az evangélikus kórház ügye

► Előterjesztés készült a kormány részére a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) egészségügyi intézményének megalapításával összefüggő intézkedésekről. A dokumentum jogalapot teremt arra, hogy 2015-ben tárgyalást kezdjen az emberi erőforrások minisztere és az evangélikus egyház elnöksége. Az előterjesztés másik lényeges eleme, hogy a 2016-os költségvetés tervezésekor a kormány az egyházi egészségügyi intézmények kiegészítő támogatásáról döntve az evangélikus intézmény működtetésének anyagi feltételeit is megnyugtatóan rendezze. A dokumentum a napokban kezdte meg közigazgatási útját, s június végére kerülhet előzetes anyag a kormány asztalára.

Az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet (OORI) épületgyűjtése hatalmas park közepén áll. A Budakeszi határában majdnem száz évvel ez-

előtt létesített intézmény az első világháborúból hazatértek gyógyulását volt hivatva szolgálni. A jó levegő és a szép természeti környezet enyhü-

lést ígért, pavilonok sokasága várta a testi-lelki kínoktól szenvedőket.

Bejáratánál térkép igazítja el az érkezőt. A 21. századi, modern, gyönyörű, új főépület nem kórház benyomását kelti: panorámás erkélyei és napfényes, tágas belső terei gyógyszállónak is beillenek; az előcsarnokba lépve tisztaság, rend érződik. Súlyos beteg, sérült emberek töltik itt életük meghatározó hónapjait. Sorsok fordulnak meg, családok élete változik meg örökre. Törés és újraépítés – lelki értelemben is. Drámák. Emberfeletti munka, szakszerűség és alázat, odahajlás a segítségre szorulóhoz: itt ez a mindennapok rendje.

► Folytatás az 5. oldalon

Koszorúzás Rákoskeresztúron

► Rákoskeresztúron 1945-ben vízkereszt ünnepén, január 6-án kezdődött meg a német és magyar ajkú lakosság deportálása a köznyelvben „málenkij robotnak” nevezett kényszermunkára, háborús jóvátételre. A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség hetvennégy gyülekezeti tagját is munkatáborokba hurcolták a ma Ukrajna területén fekvő Makijevka bányaváros szénbányáihoz. Közülük tizenketten nem térhettek vissza. A deportálások hetvenedik évfordulója alkalmából január 9-én a gyülekezet, a XVII. Kerületi Német Nemzetiségi Önkormányzat és Rákosmente Önkormányzata a Bulovszky-háznál koszorúzással emlékezett meg az elhurcoltakról.

A magyar, német és szlovák hagyományú Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség 1807-ben alakult anyagyülekezetté. A közösség alapítói – a „lutheránus eretnkségük” miatt kitelepített németek – a 18. század második felében érkeztek több hullám-

ban Stájerországból, Karintiából és Felső-Ausztriából.

A megkülönböztetés és a megbélyegzés kétszáz évvel később is szenvedést hozott a német ajkú, de többségében már magyar tudatú és anyanyelvű közösségnek. 1944 ka-

rácsonya után Rákoskeresztúron is megjelentek a szovjet csapatok, majd 1945 vízkeresztjén kezdetét vette a deportálás háborús jóvátételi kényszermunkára, „málenkij robotra”.

A 2. és a 3. Ukrán Front parancsnokai által kiadott 0060-as parancs szerint a német származású munkaképes személyeket kellett összegyűjteni és a Szovjetunióba szállítani. A német nyelvű vagy „németes” nevű lakosok összegyűjtésében néhány helyi magyar kommunista is hatékony segítséget nyújtott. A későbbi deportálásoknál már magyarokat is összefogdos-tak, hogy a szükséges „fejkvótát” tartani tudják.

► Folytatás a 3. oldalon

Az imádság és a csend hete

■ D. SZEBIK IMRE

Tüntetések híreitől zajos és terroris-tatragédiákkal terhelt januárunkban nagy szükségünk van a csendre és az imádságra. Urunk az ökumenikus imahéten ezt kínálja minden testvé-rünknek.

A csend, a külső és a belső csend a lélek csendje. Elnémul a gyakran hallásunkat is károsító, fülsiketítő zene, és az istenhajlék csendje kínál belső meditációt életünkről, Istennel való kapcsolatunkról és a környeze-tünkben élőkhez való viszonyunkról. Melyikünk merné kétségbe vonni, hogy erre a létfontosságú csendre szüksége lenne?

Végiggondolni őszintén, mi az igazi érték, s mi az, ami talmi, múltó jelenség. Miért érdemes lelkesedni, harcolni, s mi az, ami csak látszatra fontos, amivel ámítanak, de a magunk és mások emberségének lényegén nem tud változtatni.

„Hússzagú rezervátumaidban nagy a ricsaj, huszadik század, / Az esték meghitt csendjében / csak az öregek és költők üldögélnek.” (Kónya Lajos: Huszadik század)

Tényleg csak az öregeknek és a költőknek lenne szükségük a csendre? A költő megállapítása csak a 20. századra igaz? Aligha. Az idősebbeknek több év suhant el a fejük fölött, de napjainkban az öregek is új kihívások előtt állnak, s ezeket csendben érdemes számba venniük. A költő pedig ihletet, sugallatot vár felülről. Enélkül nem tud alkotni. De melyikünknek nincsenek megválaszolatlan kérdései? Talán éppen ezen az imahéten kap-hatunk választ ki sem mondott kéte-lyeinkre, legyünk fiatalok, középkorúak vagy éppen öregek!

Éljünk a lehetőséggel, hív a harang, vár az Isten!

Az ökumenikus imahét alkalmi lehetőséget kínálnak a lakóhelyünk más templomba járó keresztényeivel való találkozásra is. Sokan várják ezt, január harmadik hetét, hogy katolikusok, reformátusok, evangélikusok, baptisták, metodisták, ortodox hitű vagy éppen pünkösdi testvéreink együtt dicsérjék az Urat, erősítsék egymást a Krisztus iránt elkötelezett élet áldásában, s ismerkedjenek egymással.

Sokkal szorosabbra kell fűzni kapcsolatainkat a ma sokat hangoztatott hálózat kialakítása érdekében is. Segíthetünk egymásnak és másoknak is, ha a kölcsönös megismerés által bátran ajánlhatunk jól felkészült és megbízható testvért egy-egy munkahelyre.

Az év imahét központi gondolata János evangéliuma 4. fejezetének 7. versében olvasható: „Jézus így szólt hozzá: »Adj innom!«” Az a tény, hogy Jézus szóba áll egy Samáriából származó asszonnyal, önmagában is csodának számít. A samáriaiak ugyanis elhagyták az ősi zsidó hagyó-

mányt. Idegen asszonnyal pedig nem volt szabad ismerkednie senkinek.

A bibliai ige és alaphelyzet kívá-lasztása brazil testvéreink részéről te-litalálát. Jézus nem a származását, nem is az asszony hitét vizsgálja, szó-ba áll vele, dialógust kezdeményez. Tanulság és üzenet ez azon kevesek-nek, akik az ökumenében a mai na-pig saját hitük elárulását gondolják megvalósulni. Félnék, hogy hitük igaz tartalma vegyül a másik látásá-val. Mintha ők hordoznák egyedül a teljes igazságot, elfelejtve, hogy Jé-zus a teljes igazság kizárólagos leté-teményese.

Jézus nem öncélúan beszélget az asszonnyal, hanem az életét, a kap-csolatait akarja meggyógyítani. Rá-vezeti arra a látásra, hogy nem is Jé-zusnak, hanem neki magának van szüksége az élő vízre, az irgalomra és a megbocsátó szeretetre, amely éle-tének új értelmet és igaz tartalmat ad. S ezt követően már ő kér Jézustól ab-ból az élő és tiszta forrásból, amelyet egyedül ő tud neki nyújtani.

Vajon nem erre a tiszta forrásra van-e szükségünk mindannyiunk-nak, tartozzunk bármely keresztény közösséghez?

Az elmúlt év novemberében a Ró-mában tartott, szokásos évi ökume-nikus püspöki konferencia alkalmá-ból Ferenc pápa minden résztvevőt fo-gadott. Magam is közöttük lehettem. Köszöntőbeszédében a pápa hangsú-lyozta a Krisztusban való összetarto-zás fontosságát és a keresztények fe-lelősségét ezért a földi világért, amely-ben keresztényüldözés, gyűlölet és bosszú, ártatlanok mártírhalála, meg-annyi könny és vér, éhség és otthon-talanság, csalódás és magányosság ke-seríti életünket. Majd hozzátette: ne-künk, keresztényeknek egyik nagy le-hetőségünk az imádság, ahogy Jézus tette – még az ellenségeiért is az Atyá-hoz kiáltott: „Atyám, bocsáss meg ne-kik, mert nem tudják, mit cseleksze-nek.” (Lk 23,34)

Ezen az imahéten különösen is él-jünk az Istenhez fordulás kiváltságá-val szenvedő, hajléktalan, éhező és élő vízért szomjazó embertársainkért! De ez korántsem ment fel bennünket azon kötelezettség alól, hogy tevőle-gesen is mellőljük álljunk, és segítség-üket terheik könnyítésével.

Ferenc pápa meghívást kapott magyarországi látogatásra, s készül 2016-ban hazánkba. Kérte, hogy imádkozzunk érte, felelős szolgálatá-ért és nehéz feladatai teljesítéséért.

2015 ökumenikus imahetében Jézus velünk is szóba akar állni, mint egy-kor a megvetett samáriai asszonnyal. Adjunk esélyt magunknak – keresz-tény testvéreink nagy családjában – a vele való beszélgetésre. Gyógyulha-tunk általa.

A szerző a Magyarországi Evangélikus Egyház nyugalmazott püspöke

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyi Atyánk! Te Fiad által arra biztattál bennünket, hogy bizalommal osszuk meg veled mindazt, ami agaszt, amiért felelősséget érzünk, és kérjük azt, aminek hiányában nem tudunk teljes életet élni.

[Lektor:] Könyörgünk ezért a viláért, amelyet otthonunkul teremtettél, és amelynek értékeit, csodáit mi mégis veszélyforrássá is tettük. Kérünk, segíts felismernünk az értékek felelőtlen kialakása és a velük való felelős gazdálkodás közti különbséget. Segíts, hogy azon fáradozzunk, hogy mindenki biztonságos otthonra találhasson teremtett világodban. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket.*

[Lektor:] Könyörgünk az emberiségért. Közösségre teremtettél bennünket, mégis milliók életét keseríti meg mások önzése, közönye, felelőtlenége. Kérünk téged, éleszd fel a politikai, gazdasági, üzleti élet felelős vezetőiben a másik ember méltóságának tisztelőtét, hogy ne uralkodni és meggazdagodni akarjanak mások kárára, hanem az emberséges életér kialakításán fáradozzanak. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket.*

[Lektor:] Könyörgünk országunkért. Kérünk, te segíts a másként gondolkodó emberek felé való nyitottsággal kezelni konfliktusainkat. Te adj bölcsességet azoknak, akikre különösképpen is rábízta annak a felelősségét, hogy országunkban mindenki emberi körülmények között tölthesse be azt a hivatását, amelyet te rábízál. Segíts, hogy mindig legyenek olyanok, akik azokat az értékeket, amelyek valóban fontosak, képviselni tudják és akarják közöttünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk a testi-lelki szenvedőkért – a reménytelenekért, a betegekért, a gyászolókért, a hajléktalanokért, a magukra hagyott öregekért, a helyüket kereső fiatalokért, a munkájukban örömet nem találókért, a halállal tusakodókért. Kérünk, hirdeted örömhíredet minden emberi mélységben, hogy gyógyuljon szívünk, megszabaduljunk a bennünk fogva tartó szenvedéstől. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk a kereszténységért. Az ökumenikus imahét is te érezted felelősségünket az egységért. Te adj nyitottságot, hogy a másikban is a Jézus Krisztusban testvérré találjunk. Te tedd hitelessé az egyházak igehirdetését és szolgálatát, és te adj erőt, hitet, hogy Krisztus Urunk „Kövess engem!” hívó szavára ne legyünk restek indulni és bizonyoságot tenni terólad. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Könyörgünk egyházunkért és gyülekezetünkért. Köszönjük neked azt a bizalmadat, hogy ott, ahol élünk, ránk bízod evangéliumod hirdetésének felelősségét. Kérünk, segíts hitelesen bizonyoságot tenni rólad. Ké-szíts számunkra újra és újra olyan alkalmakat, amelyekben ígéd megszólíthat bennünket, és adj nyitottságot számunkra minden ajándékod előtt. Kérünk a megújulásért, a testvéri közösségért. Gyülekezetünkben, minden testvérünkben erősítsd azt a hitünket, hogy mi minden fogyatékoságunk ellenére hozzád tartozunk, általad élhetünk, és Krisztus Urunk által helyet készítettél abban az országban, amelyet kegyelmedből nekünk ajándékozol e világ múltával.

[Gyülekezet:] *Ámen!*

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP – 2MÓZ 33,14–23

„Nem az nevezhető méltán teológusnak, aki Isten láthatatlan dolgait az ő teremtett műveiben felfogva szemléli. Hanem az nevezhető méltán teológusnak, aki Istennek látható műveit, azaz a »hátát« a szenvedésekben és a keresztben szemlélve fogja föl” – írja *Luther* a Szent Ágoston-rend 1518-ban Heidelbergben tartott teológiai disputájára készített téziseiben. Majd a magyarázatban kifejti, hogy Isten a láthatatlan dolgai – ereje, istensége, bölcsessége, igazságossága, jóakarata – alapján, amelyeken a skolasztikus teológia spekulatív módon igyekszik tájékozódni, nem ismerhető meg.

Istent és Istennek az ember iránti szándékát csak a hit képes megismerni. A hit azonban Isten látható dolgaiban, azaz a megtestesült Isten emberiségén, erőtlenségén és 1Kor 1,25 értelmében vett, »bolondságán« tájékozódik. „Mivel ugyanis az emberek visszá-éltek az Isten teremtett műveiből származó ismerettel, Isten a szenvedések által kívánta magát megismertetni, hogy akik nem tisztelték, amikor teremtett dolgaiban nyilatkozott meg, azok most tiszteljék, amikor szenvedései alatt elrejtőzve nyilatkoztatja ki magát, miként 1Kor 1,21 mondja.”

Luther tehát Isten „hátán” mindekelőtt a Krisztus keresztjét és szenvedését érti. Mert Isten a keresztben nem arcának dicsőségével fordul a világ felé, hiszen azt ember nem tudta volna elviselni. Miként Mózes sem tudta volna elviselni, ezért Isten a kezével betakarta, amíg teljes dicsőségével elvonult előtte, és így csak Isten „hátát” láthatta meg.

Az őszövétségi történetet Luther úgy magyarázza, hogy Mózes csak

A VASÁRNAP IGÉJE

utólag érthette meg, hogy Istennek mi volt a szándéka mindazzal, amit népével az egyiptomi fogságban, a fogságból való csodálatos kiszabadításában, majd a negyvenévi pusztai vándorlás megpróbáltatásai során cselekedett. Mindebből nekünk is meg kell értenünk – vallja –, hogy Istennek a bennünket körülvevő világban zajló és a személyes sorsunkat alakító eseményekhez mindig köze van, de hogy milyen módon, azt nem foghatjuk fel, amíg az események folyamatban vannak, mert Isten az eseményekben rejtve munkálkodik. Ám ha hiszünk, utólag beláthatjuk, hogy egy-egy esemény miként simulst Isten üdvözítő akaratába.

A hitünknek éppen ezért mindig el kell fordulnia a folyamatban lévő eseményektől. Nem szabad belőlük semmilyen következtetést levonnia sem Istenre, sem önmagunkra nézve.

Ha igazán hiszünk, akkor a kedvezőtlennek tűnő, esetleg kisebb vagy akár nagy testi vagy lelki szenvedéssel járó vagy éppen személyes kudarcunkként megélt eseményekből nem következtethetünk arra, hogy Isten haragszik ránk, esetleg már lemondott rólunk, és elvetett bennünket. De a kedvezőnek tűnő, örömteli eseményekből sem következtethetünk arra, hogy Isten meg van velünk elégedve. Akkor sem, ha a tőlünk nem függő, tágabb vagy szűkebb körülményeinkben áll be javulás, és akkor sem,

„Dicséretet mondjatok az Istennek a szenteknek gyülekezetiben!”

► **Mai cikkünk címét *Huszár Gál* 1560-as énekeskönyvének címlapjáról kölcsönöztük: „Psalmo CXLIX”. Ígéretünkhöz híven folytatjuk e fontos 16. századi kiadvány ismertetését.**

A zsoltársvers – a kötet alcíme – mai fordításban: „*Énekeljetek az Úrnak új éneket, dicséretet a hívek gyülekezetében!*” (Zsolt 149,1) Jelzi, hogy az énekeskönyv szerkesztésénél a gyülekezeti, istentiszteleti használat volt az elsődleges szempont.

A kötet kilenc részből áll – érdemes a címetek szó szerint végigolvasni, ezáltal betekintést nyerhetünk a reformáció korának gondolkodásába, értékrendjébe: „(I.) A Szentlélek ajándékáért való könyörgések; (II.) A prédikáció után való könyörgések; (III.) Az Úristennek való hálaadás és könyörgés...; kit szoktunk énekelni, mikor a község a prédikációra összegyülekezik; (IV.) Halott-temetéskor való éneklés; (V.) A Krisztus születéséről való dicséret; (VI.) A Krisztus feltámadásáról való dicséret; (VII.) A Krisztus mennybemenéséről való dicséret; (VIII.) A psalmusokból való isteni dicséret; (IX.) A Krisztus vacsorájáról.”

Ma először két olyan énekünket vizsgáljuk meg, melyek szövegének elsődleges forrása ez az énekeskönyv (és amelyekről már történet említés a *Cantate* rovatban).

A karácsony utáni hét énekének – *Itt a karácsony! Itt a Megváltó!* (EÉ 171) – a *Nékünk születék mennyei Király* (EÉ 179) kölcsönzi a dallamot. Ez az ének e cím alatt található *Huszár* énekeskönyvében: „Új esztendőben, a *Natus est nobis* nótájára” (M3–M4).

CANTATE

Itt hét versszakkal szerepel, de előfordul hat-kilenc strófás változatokban is – mi hat versszakkal énekeljük.

Ezt a refrénes népéneket a reformáció előtt latinul, utána pedig már magyarra fordítva használta mindhárom felekezet. *Tegledi Miklós* püspök 1577-ben nyomtatott prédikációs könyvének függelékében kalendárium-i énekként szerepel: eredeti szövege ugyanis napról napra mutatta be a karácsonyi idő egyes ünnepeit. A „kiskarácsony” ünnepére való ének szövegét mély biblikus tartalom, a gondolatok egysége és tartalmi fókuszása, az újévi öröm és hálaadás, a Krisztus testet öltése felett érzett boldogság és a Szentháromság egy igaz Isten dicsőítése foglalja egységbe.

Kiteljesíti képünket, ha látjuk a kimaradt strófákat. „Régen megírták ezt a próféták, / Hogy fiat szülne egy nemes virág. // Nincsen a bűnnek hatalma rajtunk, / kiknek ez gyermek lészen oltalmunk.” (2., 6.) Érdekesség, hogy a mi 3. versszakunk – „Nyolcadnapon a templomba vitték, / Isten törvényét így betöltötték” – Huszár Gálnál még nem szerepel, a 18. századi énekeskönyvekben viszont igen.

ha az események a személyes sikerünket látszanak igazolni.

A hit, amikor Isten az eseményekben szembejön vele, tisztában van vakságával. Ezért soha nem akar kihívóan az Isten „szeme közé nézni”, hanem leborul, és eltakarja arcát. Eközben hálát ad mindenért, akkor is, ha nem érti, mi az Isten szándéka mindazzal, ami történik, amit talán nem kis megpróbáltatásként kell átélnie. A hit tekintetét ilyenkor nem Isten arcára, hanem Isten „hátára”, Krisztus keresztjére szegezi, mert számára egyedül a Krisztus keresztje beszél hitelesen Istenről, Isten iránta való indulatáról, bűnbocsátó és a halálból életet teremtő, mentő szeretetéről.

A hit nem varázseszközt lát a Krisztus keresztjében. Mint ahogy a pusztai vándorlás idején sem varázseszköz volt a rézkígyó, amelyet Mózes Isten parancsára szegezett egy póznára, hogy arra feltekintve életben maradjon mindenki, akit megmártak a kígyók. A hit számára Istennek a hozzáfűzött ígérete jelentette a biztos kapaszkodót. Éppen ezért csak az nézett fel a rézkígyóra, aki hitt. De aki felnézett rá, az valóban életben maradt. És akkor a minden előzetes tapasztalat híján az ígérethez ragaszkodó hite megbizonyosodott róla, hogy nem szedték rá.

A mi hitünk számára egyedül a Krisztus keresztje jelenthet minden körülmények között biztos kapaszkodót. De szigorúan csak a hitünk számára. Mert a Golgota keresztjén egyedül a hit képes Isten irántunk való szeretetének kinyilatkoztatását szemlélni. Azt a szeretetet, amelyről – miután keresztalálal a rézkígyó fel-emelésével állította párhuzamba –

maga Jézus vall így az „aranyevangéliumnak” is nevezett kijelentésében: „*Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.*” (Jn 3,16)

A Krisztus keresztje számunkra abban az értelemben is „Isten hátát” mutatja, hogy a múltban történt, kétezer esztendővel ezelőtti eseménnyel szembesít, és tesz részesévé. A kereszt a hitünket arról győzi meg, hogy bár üdvösségünk még csak reménybeli, a bűn és halál fogságából való megváltásunk kétezer évvel ezelőtt egyszer s mindenkorra elvégzetett. És ezen semmi sem változtathat. Bármit kelljen átelnünk ma, és bármit hozzon is a holnap. Akár a világ számára, akár népünk számára, akár a személyes sorsunkban. Nem jöhet olyan fordulat, amely ezen változtathatna.

Isten döntött, és a megtestesült Isten, Krisztus gyalázatos halálával a bűn és halál uralma alól felszabadított, és örök életre, üdvösségre szánt bennünket. Ami kívülről ér vagy fog érn bennünket – legyen bármilyen keserves is –, az ezt nem teheti érvénytelenné. Egyedül a mi hitetlenségünk teheti ránk nézve érvénytelenné az Isten soha vissza nem vonható ígétét. Miként a pusztában a megmenekülés ígérete azokra is vonatkozott, akik nem néztek föl a rézkígyóra. De akik nem néztek föl, azok mégsem menekültek meg. De ezt nem külső körülmény okozta. Ezt a saját hitetlenségük hozta rájuk, mert nem hallgattak Isten ígéretére, hitük nem tudott benne megkapaszkodni. Ettől óvjon meg bennünket ma és életünk minden napján Isten kegyelme.

■ VÉGHELYI ANTAL

Koszorúzás a „málenkij robot” áldozatainak emlékére

A deportálások hetvenedik évfordulóján a mártír evangélikusokról is megemlékeztek Rákoskeresztúron

► Folytatás az 1. oldalról

Január 6-án indult az első csoport az Újlak utcai Schmidt-házból nyitott teherautón Gödöllőig; az utolsó kép, amelyet otthonukból láthattak, a rákoskeresztúri evangélikus templom tornya volt. Egy pajtában kellett tölteniük az éjszakát, majd gyalogosan Kál-Kápolnáig hajtották őket. Innen szállították tovább marhavagyonokban a végső cél felé: a mai Ukrajnába, Makijevka szénbányái mellé. A deportálásokat követő időszakban az elhurcoltak hozzátartozói dr. Kósa Pál lelkész vezetésével hetente tartottak közös imádságot távolban szenvedő szeretteikért.

A deportáltak pontos számát csak találgatni lehet, nyilvántartás csak a lá-

Nagyné Szeker Éva, Hammer György és felesége

gerekben létezett. A kiutazásról, visszautról, munkatáborok közötti átszállításokról, az útközben elhunytakról nem vezettek semmilyen statisztikát, így még ma sem lehet tudni, hogy az áldozatok listája végleges-e.

A több évtizedes kényszerű hallgatás után a rákoskeresztúri gyülekezet a málenkij robot ötvenedik évfordulóján emlékezett a közösséget ért tragédiára. Az akkor elhangzottakat „Babilon folyói mellett laktunk...” címmel egy füzetben meg is jelentették, majd a hatvanadik évfordulóra egy újabb kiadványt készítettek *Megláttam népem nyomorúságát...* címmel.

A deportáltak többsége evangélikus volt; a gyülekezet hetvennégy tagját hurcolták el kényszermunkára, közülük tizenketten a messi lágerekben veszítették életüket.

A hetvenedik évfordulón az immár hagyományosnak mondható rendezvényen a Buljovszky-ház falán lévő, német és magyar nyelvű emléktáblánál gyűltek össze a fáklyás megemlékezők.

Az ünnepélyes alkalmat Rákosmente Önkormányzatának alpolgármestere, *Fohsz Tivadar* nyitotta meg, majd a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség lelkésze, *Nagyné Szeker Éva* és a Rákoskeresztúri Szent Kereszt Felmagasztalása Plébánia plébániai kormányzója, dr. *Ujházy Lóránd* mondott imát a deportáltakért. Az Újlak Utcai Általános, Német Nemzetiségi és Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola tanulói elénekelték az *Evangelikus énekeskönyvben* is megtalálható, „Térj magadhoz, drága Sion...” kezdetű éneket.

Ezután hangzott el azon gyülekezeti tagok névsora, akik nem tértek vissza a munkatáborokból, majd az emléktáblánál elhelyezték a kegyelet koszorúit. A rendezvény után a Vi-

A SZERZŐ FELVÉTELE

gázó Sándor Művelődési Házban tartott szeretetvendégségen a megemlékezők meghitt beszélgetésekben idézték fel a hetven éve történeteket.

A deportált gyülekezeti tagok közül *Hammer Györgynek* sikerült harminckét hónapnyi kényszermunka után hazatérnie. Egy teljes évet négyszáz méter mélyen dolgozott a Makijevka melletti Trudovszkaja felrobbantott bányájának helyreállításánál. Tizenhét évesen vitték el – véletlen folytán, édesapját akarták elvinni, ő nem volt a listán. Nagynya és a dédanyja szlovákok voltak, a családban még a nagypapa se használta a németet, de a szovjet katonák nem törődtek a részletekkel.

Az embertelen viszonyok között emberséggel is lehetett találkozni – mondta Hammer György. Egy idős asszony a kerítésdróton át kisütött „piroskit” adott a lágerlakóknak,

mondván, a fia most esett el Berlinnél, és az ő emlékére hozta az ételt. Az ellátás minősége ebben a lágerben jobb volt, a túlélésnél ez volt a döntő. Hammer György 1947-ben sok sorstársával együtt visszatérhetett Magyarországra.

Az orosz parancsnokság előtt húzódó sorból *Altziebler András Sándor*, a gyülekezet presbitere az utolsó pillanatban még visszaküldte leányát az

A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség 1945-ben málenkij robotra elhurcolt mártírjai: Altziebler András Sándor, Altziebler István, Goczony Mihály, Hernádi Márton, Hídvégi Frigyes, Majer Jakab, Ruppl György, Schleckmann János, Schleckmann József, Schleckmann József (unokatestvérek), Schleckmann Mihály, Siklósi József.

■ WALKÓ ÁDÁM

Az életveszélyes szólásszabadság...

Európát és az egész világot mélyen megrázta az a szörnyűség, amely Franciaországban történt a közelmúltban. Mint ismeretes, két állig felfegyverezett támadó bement egy satirikus újság – egyébként fél éve megerősített rendőri védelem alatt álló – székházába, egyenesen a szerkesztőségi ülésre, és megölte a lap főszerkesztőjét, több karikaturistát, valamint további embereket, közöttük biztonsági védelemmel megbízott rendőrt, sőt az utcán még egy tűzpárbajban megsebesült, földön fekvő, kezeit feltartó másik (mint később kiderült: muszlim vallású) rendőrt is.

A rendőrségi hajtóvadászat nyomán a menekülők és társaik túszoikat is ejtettek, akik közül többen szintén meghaltak, míg a kommandósok végzetek a gyilkosokkal. Közel húsz ember halt meg a támadássorozatban.

Ez a borzalmas történet rengeteg olyan kérdést vet fel, amelyet a modern kor emberének újra szükséges végiggondolnia.

Bizonyos vagyok abban, hogy ez az esemény nem a két egyistenhívó vallás, az iszlám és a keresztyénség háborúja. Ugyanúgy nem, mint ahogy nem vallási kérdések miatt háborúztak a nyugati hatalmak az Egyesült Államok vezetésével – ne felejtjük el, magyar részvétellel – többnyire iszlám vallásúak ellen Irakban és Afganisztánban.

Ugyanakkor azt gondolom, hogy nem hiábavaló néha belegondolni abba, hogy iszlám világ milyennek látja az úgynevezett keresztyén világot, a Nyugatot. A nyugati országok gazdasági érdekérvényesítése, társadalmi szokásainak és eszméinek – ben-

ne a szekularizmusnak – világnormává emelése lehet, hogy tényleg fenyegető veszélyként látszik onnan. Sajnos a Nyugat nem éppen a jézusi szeretetről ismeretes arrafelé...

A nyugati szabadságésménynek fontos területe a véleménynyilvánítás szabadsága. Kétségtelen tény, hogy a szólásszabadságot csak a szabad országokban és társadalmakban biztosítják, ezért a szólásszabadság egyfajta lakmuszpapír is. Nem véletlen, hogy sokan éppen ezért görccsösen ragaszkodnak hozzá, és némelyek talán beteges módon is feszegetik a szabadság határait.

A diktatórikus rendszerek mindig szeretnék kiterjeszteni hatalmukat a sajtóra, a nyilvános véleménynyilvánításra, és ha módjuk lenne rá, a doglogikájuk alapján szívesen kiterjesztenék még a gondolkodásra is. Erről ír *George Orwell 1984* című művében, amikor megalkotja a „gondolatrendőrség” fogalmát, amelyet azóta sokan átvettek tőle...

A magyar közmondások között a véleménynyilvánítással kapcsolatos bölcs óvatosságot a „ne szólj szám, nem fáj fejem” mondat fejezi ki.

Elgondolkodom azon, hogy a történelemben milyen sokan szenvedtek vagy haltak meg azért, mert valakinek nem tetszett az általuk képviselt vélemény. Ha gondolatban körbejárunk, akkor az élet ezernyi területén találunk erre bőségesen példákat.

A különböző történelmi korok uralkodói nemcsak hivatalos ideológiájukat védték kiemelt figyelemmel, hanem – ahogyan ez lenni szokott – szeretett alattvalóikat is a fenyegető veszélyektől... Sajnos a kö-

zépkori katolicizmus sem volt kivétel ez alól.

A diktatúrák természete, hogy nem tűrik az övéktől eltérő vélemény kinyilvánítását, ezért mindig nagyüzemi módon folyik az ellenség üldözése, csak az üldözöttekre aggodtató címke más. Néhol a nép ellenségéről, másutt eretnekekről beszéltek. Gyakran kerültek bajba a szellem emberei, a tudósok, a szabad gondolkodók, de Isten követői és Jézus Krisztus mindenkor tanítványai is. Rengeteg óvatlanul megnyilatkozó, pláne a meggyőződése mellett még hűségesen ki is tartó tudós – közöttük hittudósok, teológusok – végezte máglyán vagy börtönben...

A szabad véleménynyilvánítás nem csak a diktatúrákban veszélyes. A mikrodiktatúrákban is. A megdöntatlan, a másik érzékeny pontjára tapintó vagy sértő szavakért, pillantásokért a kocsmaiban nemegyszer rántottak már bicskát, sőt békésnek gondolt családokban is történt már bőségesen tragédia ilyesmi miatt.

A fentiekben felvetett példák tudatosan széles spektrumon mozognak. Merthogy a történetek és az áldozatok is sokfélék. Nem lehet egy kalap alá venni, nem lehet összemossni a különböző véleménynyilvánítások okán támadt konfliktusokat. Vannak, akik tisztán az igazság képviselése miatt válnak áldozattá, de vannak olyanok is, akik talán provokációjukkal túlfeszítették azt a bizonyos húrt.

Félre ne értse, pláne félre ne magyarázza senki a szavaimat! Nem azt mondom, hogy a sértő vagy bántó vélemény kinyilvánításáért jogos

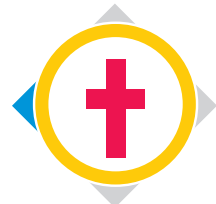
lenne az agresszió, pláne a gyilkosság. Inkább arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a felelőtlen véleménynyilvánítással nagyon vigyázni kell, mert az néha elindíthat olyan beláthatatlan láncreakciót, amely visszafordíthatatlan és jóvátehetetlen tragédiához vezethet.

A párizsi eset kapcsán az újságíró-társadalom részéről is feltették óvatosan a kérdést: „Meg lehetett volna előzni ezt a tragédiát?” Az elemzések-ből kiderült néhány elgondolkodtató részlet. Például az, hogy a szabad véleménynyilvánítás égisze alatt a jó ízlés határain sokszor léptek túl ennél a lapnál. Nemritkán tényleg minősíthetetlen módon ábrázolták a muszlim, a zsidó és a keresztyén hívők számára fontos személyeket. A francia katolikus egyház többször is beperelte ezt az újságot, és állítólag még a francia kormány is kérte előzetesen a szerkesztőket, hogy ne provokálják az iszlám követőinek érzékenységét.

A konfliktusokat és következményeket vizsgáló bíróságok mindig az arányosság felől próbálják mérlegelni az ügyeket, mielőtt ítéletet mondanak. Az nem kérdés, hogy aki mások életére tör, vagy megöl egy másik embert, az a legértékesebbet veszti el a másiktól.

Ugyanakkor ennek a szörnyű esetnek a kapcsán ne csak a szólásszabadság védelméről essék szó, hanem a szólásszabadsággal élők felelősségéről is! Mert ez a tragédia a maga háborzongató aránytalanságában azt is elmondja, hogy a rosszul értelmezett szabadság másokban olyan rossz érzést és fájdalmat tud ébreszteni, amely tragédiához vezethet.

ÉGTÁJOLÓ

Ennek a történetnek a nyugati olvasata ártatlan emberek ok nélküli, barbár legyilkolásáról szól, mindössze néhány karikatúra miatt. Az iszlám verzió viszont „becsületbeli ügyről” beszél, amelyben a hősök életüket áldozták azért, hogy „megvédjék a prófétát”.

Ajánlom olvasásra Jézus Tízparancsolat-értelmezését a *Hegyi beszédből*. Jézus a gyilkos tett mellett ítélet alá vonja a haragot és a felelőtlen kommunikációt is. „*Hallottátok, hogy megmondattok a régieknek: »Ne ölj! Mert aki öl, megérdemli az ítéletet.« Én pedig azt mondom nektek, hogy aki haragszik testvéreire, megérdemli az ítéletet, aki pedig azt mondja testvéreinek: Ostoba! – megérdemli, hogy a gyertyánacs elé kerüljön; aki pedig azt mondja: Bolond! – méltó a gyehenna tüzeire.*” (Mt 5,21–22)

Szemerei János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Ünnepség Szatmárcsekén a magyar kultúra napja alkalmából

A Kölcsey Társaság (mely tavaly ünnepelte fennállásának negyedszázados jubileumát) kezdeményezésére 1990 óta január 22. a magyar kultúra napja. E napon fejezte be *Ferenc* tekintetes nemzeti imánkat, a *Himnusz*t, s írta alája: „Cseke. Januar 22d. 1823”.

Így méltatta Kölcsey művének jelentőségét *Imre László* irodalomtörténész a tavalyi évfordulós megemlékezésen: „A *Himnusz* oly módon reprezentálja a magyarság egészét, mint talán semmiféle más szellemi, művészi entitás. A nemzet megosztott földrajzilag és vallásfelekezetek dolgában is, megosztott politikai nézetek és közéleti értékek megítélésében, amivel szemben a *Himnusz* a talán egyetlen vizuálisan, akusztikailag és szellemileg létező, ami összeköti a magyarokat... mintha valami varázserő lakozna Kölcsey–Erkel művében, hiszen egy szempillantás alatt képes megszüntetni áthidalhatatlannak látszó ellentéteket és különbségeket. Valóban nincs több joga a *Himnusz*hoz az államfőnek (néhány éve láttuk és hallottuk a csekei templomban *Sólyom László*t), mint egy hajléktalannak.”

1994 óta e napon Kölcsey-emlékplakkal, *Melocco Miklós* alkotásával is ki-tünteti a társaság a magyar kultúra egy-egy jeles személyiségét, akit az elnök-ség példaértékűnek ítél Kölcsey szel-leméhez kötődésében és a nemzeti kultúra szolgálatában. Mindeddig – időrendben haladva – *Szokolay Sán-dor* zeneszerző, *Melocco Miklós* szob-rásművész, *Kányádi Sándor* költő, *Szabó István* filmrendező, *Csoóri Sán-dor* költő, *Vásárhelyi László* koreográ-fus, *Kő Pál* szobrászművész, *Kallós Zol-tán* etnográfus, *Jókai Anna* író, *Kocsár Miklós* zeneszerző, *Pérel Zsuzsa* gobe-linművész, *Nagy Gáspár* költő, *Szilá-gyi István* író, *Szabó Dénes* karnagy, *Jankovics Marcell* filmrendező, *Göröm-bei András* irodalomtörténész, *Sebes-tyén Márta* énekművész, *Kornis Péter* fotóművész és *Vári Fábián László* költő kapta meg a kitüntető elismerést.

A Kölcsey Társaság január 18-án, vasárnap 11 órakor istentisztelettel, majd ünnepséggel emlékezik meg a magyar kultúra napjáról a szatmár-csekei református templomban. Ün-nepi beszédet mond *Törőcsik Mari* Kossuth-díjas színművész.

■ OZSVÁTH SÁNDOR

A SZERZŐ FELVÉTELE

Megbűnhödtük már!

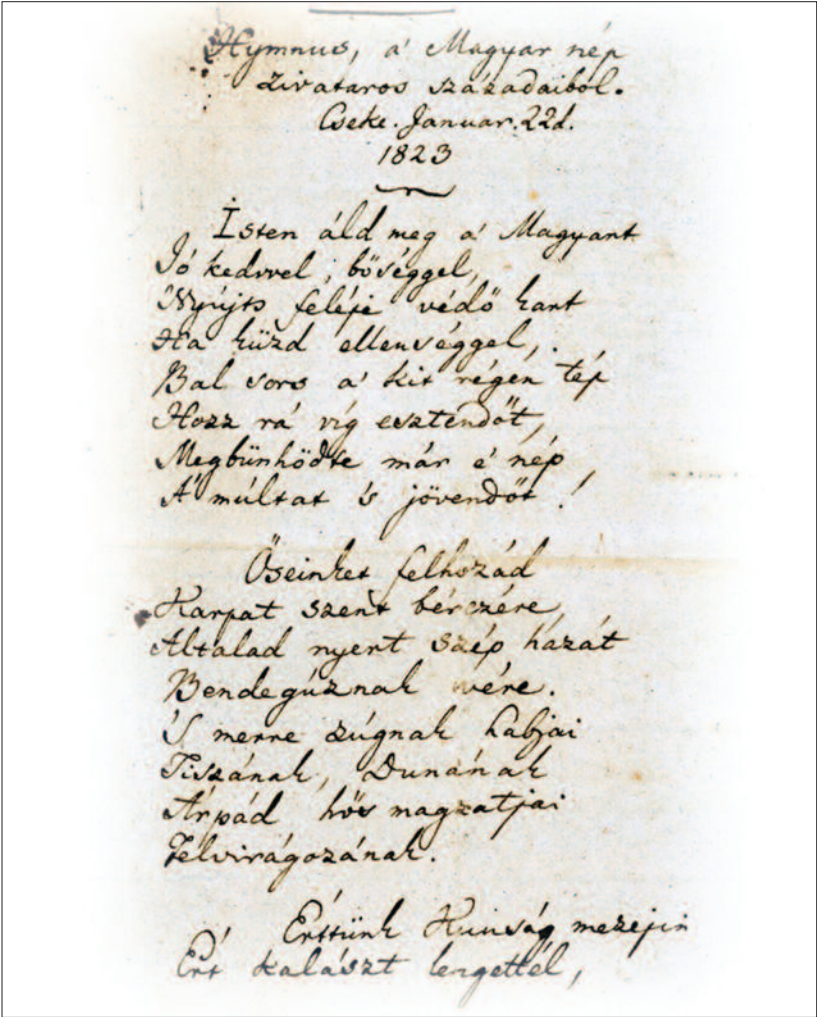
Gondolatok a magyar kultúra napjára

Mondják, nagy tél volt, a bejárati ka-put betemette a hó, az ablakon is csak néha villant meg a fény. Szinte bezárta az idő *Kölcsey Ferencet*, asz-talához szegezte, hogy megírja a régóta magában hordozott verset. Sercent a tolla, gyertyája lobbant, botladozva, lassan szaporodtak a sorok. Kint földig hajoltak a fák, ha-sadtak nyögve az ágak. A vágató szél mintha vitte volna a jó hírt: megszü-letett a *Hymnus*! Csak a régen leírt címet folytatta: „a’ Magyar nép ziva-taros századaiból. Cseke. Januar 22d. 1823”.

Nézem egy régi könyvben a do-hánybarnára sárgult kéziratot. Vala-mi szelíd hullámozása van. Az első sor indító szavában – az Istenben – mintha római szám lenne az I betű, a végén a „Magyart” szó nagybetűvel írva, és később is mindenütt kiemel-ve. A második versszakban – és máshol is – lemaradtak az ékezetek. Talán sietett a gyors gondolatok után, hitte, hogy most igazán Isten-nek ír. Különleges pillanat, ami csak ritkán adódik az ember életében. És elemi erővel törtek fel a mondatok, hiszen sehol javítás, lehúzás.

Csoóri Sándor írta jegyzetében: „A nagy művek nemcsak fölemelik, de néha el is takarják alkotójukat.” Bizonyára Kölcseyre, *Illyésre* gon-dolt. A *Himnusz* nélkül jobban, bensőségebben ismernénk köl-tőjét; a nemzeti imává magasodott költemény beárnyékolja életművét és erkölcsi gondolkodását. (Az *Egy mondat a zsarnokságról* írójával is ez történt. Lassan azt hiszik, csak ezt az egy verset írta. Ez a rövid so-rokból épített vádbeszéd fölér egy hadsereggel.)

Az idézetet ki lehet egészíteni, hogy a remekművek, a nagy szemé-lyiségek észrevétlenül tevékenyked-nek. A *Himnusz* föl-föltámadva kez-di megadni Kölcseynek a kései elég-tételt. Úgy, hogy egyre többen ének-lik, erőt merítenek belőle; megszüle-tésének dátuma lett a *magyar kultú-ra napja*. Méltó és illő ez az ünnep, hogy újból a reményt szegezzük bal-sorsunk ellen. Kell ez a teremő szel-lem, mert egyre több könyv foglal-kozik a költészet halálával. A rádió, te-levízió egyre hangosabban súlykolja belénk a szennyet, az értéktelent. Új-ságírók hada zsiszege a szenzációs hí-reket, az olcsó újdonságokat. Kultú-

ránk lerombolása idején mit is akar ez a szerény ünnep?

Azt, amit Kölcsey Ferenc *Himnusza*. Szétszaggatott országunkat össze-szedni, gondolatainkat összerakni. Múltunk és jövőnk mellett vajdó je-lenünket is becsülettel megharcolni. Megbékélni. Mert ha így folytatódik a széthúzás, beláthatatlan követke-zményei lesznek. De másra is tanít ez a szép nap: „A magyarság drámái, ugyanakkor vonzó arcképe nem a történelemben, hanem kultúrájában készült el” – írta *Németh László*. *Szent István, Petőfi, Vörösmarty, Ady, Munkácsy, Csontváry, Bartók, Ko-dály, Bessenyei, Latinovits* hatalmas – közös – életművét nem hagyhat-juk kifakulni és meglopni.

Nemzeti imánk születésnapja mindannyiunkat csendes számve-tésre is készítet. Létezésünkre, művé-szetünk kincseire. Némán megszólí-tanak, nézzük és hallgatjuk, mi ad re-ményt, s mi az, ami ellenünk fordul-hat. Nincs a közösségi érzésre alkal-masabb mű a nemzeti himnusznál. Hányan hányszor szerte a világban

zengjük: „Isten, áldd meg a magyart”. Mindenki a védő kar oltalmáért kö-nyörög. És bízhatunk a reményben, ha még mindig énekeljük.

Január 22-én egy pillanatra fölele-veníthetjük Kölcsey életét. Az 1823-as évet és a következő fontos időt: a *Nemzeti hagyományok* című érteke-zésének megírását. Az akkori te-remtő és szétszaggató erő segítette vi-lágra a *Himnusz*t. És Vörösmartytól a *Zalán futását, Kisfaludy Mohácsát*. (Aki átveszi majd a lobogó fáklyát, Petőfi, akkor háromhetes csecsemő volt.)

Annyi év távolából mit mond a mai utódoknak a vers? A külön-c, bir-tokán rekedt nemes, Kölcsey Fe-renc talán a legfontosabbnak hitt sorait mondja. Át az idő havas téli függönyén: „Megbűnhötte már e nép / A multat s jövőndöt.” Ennek tu-datában élhet, teremthet. Bár a nagy-világ tele ordas eszmékkel, kis hábo-rúkkal, éhséggel, túlélő nemzet va-gyunk – és leszünk, ha akarjuk, és te-szünk érte minden időben.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Külvárosi hajléktalanok

Nemcsak a kertet, de a ház előtti ut-cát is össze kellett takarítani – bár-mennyire nem esett jól még kimoz-dulni sem a konyha illatos melegéből a zord, szeles időben – a karácsonyi készülődés utolsó napjaiban. Tavaly valahogy úgy alakult, hogy a gyakran nekiveselkedő hideg északi szél szét-terítette a szemetet és a levéltörme-léket a ház körül – ám az mégsem járja, hogy piszkos, gondozatlan kör-nyezettel „várjuk Jézuskát”.

Már-már a vége felé jártam a mun-kának, amikor hajléktalanok csoport-ja tűnt fel a sarkon. Lassan, komóto-san közeledtek, miközben gondosan átvizsgálták az útjukba kerülő, elszál-lításra kikészített kukaedényeket. Ta-lán az ünnep közelsége, esetleg a fel-díszített házak látványa okozhatta, de csendben, feltűnés nélkül haladtak, ámbár az is meglehet, egyszerűen el-fáradtak így késő délutánra. Nem le-het könnyű az utcán élők élete.

Nem szóltak semmit, csak mint-egy a tekintetükkel kértek engedélyt, s mert a tiltakozásnak a legkisebb je-

lét sem látták rajtam, haladéktalanul nekifogtak a kutatásnak.

Olykor szóba elegyedem a felénk kóborlókkal. Néha semmitmondó morgás, ám időnként meglepően értelmes válaszok érkeznek kérdése-imre. Hosszas diskurzusok ugyan nemigen szoktak kialakulni, de az ennyiből is leszűrhető, hogy az utcán élők között nem mindenki végérvé-nyesen és megváltoztathatatlanul le-épült, mint ahogy azt sem támaszt-ja alá semmi, hogy valamennyien műveletlenek, elvetemültek, analfa-béták, alkoholisták lennének. Igaz, a ruházatuk sokszor ezt sugallja.

Egy dolgot soha nem felejték el tőlük megkérdezni. Nevezetesen: mit gyűjtenek? Azt ugyanis már tudom, hogy vannak, akik bizo-nyos dolgokra specializálódtak, s nagy segítség nekik, ha nem a sze-méthalom alján lelik meg az áhított tárgyakat, hanem ezek esetleg ki vannak készítve a kuka tetejére. Nekem pedig igazán nem fáradság sem ide, sem oda tenni.

Kicsit lemaradva utoljára egy hölgy érkezett. Semmivel nem volt tisztább, mint a többiek, teljességgel beleillett a társaságba. Amit mi sem bizonyí-tott jobban, mint hogy egyenesen a vizsgálat alá még nem vont egyetlen kukához ment. Rutinos mozdulattal felcsapta a fedelét, s haladéktalanul munkához látott, ami esetünkben a

tartalom átvizsgálását és a további fel-használásra érdemesnek ítélt darabok kiemelését jelentette. Elmélyülten végezte feladatát.

– Boldog ünnepet kívánok – szól-tam oda.

Mint aki nem jól hallotta, felkap-ta a fejét, majd gyanakodva végig-mért. Ám mert megbizonyosodha-

tott róla, hogy nem gúnyolódás vagy lenéző sajnálat szólt belőlem, széle-sen elvigyorodott. Fogatlan száját széthúzva felém fordult, s látható örömmel fogadta az emberséges szót. Eddigre már a többiek is meg-álltak, és felemelték a fejüket. Való-színűleg őket is meglepte, szokatlan lehetett a megszólítás. Ám tanács-talanságuk nem tartott sokáig.

– Köszönjük! Önnek is, uram – hangzott egyiktől is, másiktól is.

S bár a felületes mustra miatt alig tettek szert új zsákmányra, abbahagy-ták a kutatást, illedelmesen vissza-csukták a szeméttárolók fedelét, s mint akik jól végezték dolgukat, megfontolt léptekkel továbbindultak.

Miközben lassan elnyelte alakjukat a szürkület, mentükben egymás fe-lé fordulva, hangos szavakkal, heve-sen gesztikulálva taglalták az imént történeteket. A goromba, hideg, téli szél pedig a házak kertjébe terítette fel-fel hangzó nevetésük halkuló foszlányait.

■ GYARMATI GÁBOR

„Itt az egyháznak küldetése van”

Újra napirenden az evangélikus kórház ügye – Dr. Cserhádi Pétert kérdeztük

► Folytatás az 1. oldalról

Ez tehát az a hely, amely már 2006-ban is felmerült az evangélikus kórház helyeként, s talán 2016 januárjától valóban helyet adhat az új intézménynek. Előljáróban érdemes elmondani: nem poliklinikát, hanem speciális funkciókat ellátó intézményt terveznek működtetni az OORI-val együttműködésben.

A részletekért az intézet főigazgatójához fordultunk. Dr. Cserhádi Péter főorvos több szalon is régóta szorososan kötődik egyházunkhoz: volt az Északi Egyházkerület másodfelügyelője, elnökségi tagként dolgozott a Magyar Evangélikus Ifjúsági Szövetségben, alapítója a Bárka szakcsoportnak. Felesége, dr. Cserhátiné Szabó Izabella a fóti gyülekezet lelkésze.

Először sétára invitálom az olvasót a főigazgató kalauzolásával. Azokra az osztályokra megyünk, amelyek a leendő evangélikus kórházhoz is köthetnek majd. Az út először szívszorítóan nehéz terepre: az épület alagsorába visz.

– Az éberkómások osztályán vagyunk. Erről az állapotról a *Kóma* című filmből és *Michael Schumacher* volt autóversenyző balesetével kapcsolatban értesülhettek az olvasók – mondja Cserhádi doktor. – Ilyen súlyos állapotba korábban elsősorban baleset, az utóbbi időben gyakran szívmegeállást követő újraélesztés után kerülnek a sérültek. Tíz-húsz perces agyi oxigénhiány következtében hónapokon át amnéziában vannak, nem képesek kommunikálni. A cél a lélegeztetés, táplálás, a szövödmények elkerülése. Fizikai állapotukat fenn kell tartani, s ebből az esetek egy részében el tudnak indulni „kifelé”. Ez az osztály ezt az esélyt igyekszik megadni, jelenleg nyolc ágyon. Az éberkómából „ébredők” az alagsorból az emeleti, nyílt osztályra kerülnek át.

Monitorok, csövekhez kötött, ágyban fekvő betegek, gépek pittyegése, ápolók sürgölődése, gyógytornász nő szakszerű mozdulatai. Nehéz megszólalni. Van, aki tolószékekben néz maga elé, más az ágyban ül, kis mosollyal az arcán. Valahol máshol járnak. Egy fiatal beteg ágya mellett a szülők. Az új év első munkanapját mutatja a naptár. Itt azonban más-hogy méretik az idő. Itt a siker az, amikor valaki új életet kezdhet a trauma után. Cserhádi Péter elmondja: ez gyakran meg is történik, így kulcsfontosságú a test biológiai készenlétben tartása (a fertőzés, fel-fekvés, a szövödmények elkerülése). A főnővér itt férfi; a személyzet – gyógytornász, masszőr, pszichológus – szakszerűsége megérint.

– 2013 óta működik az osztály. Az igényekhez képest kicsi a kapacitása: sokan szeretnék évek óta agyhalott hozzátartozójukat is itt tudni. Húsz évvel ezelőtt ezek a betegek gyakran meghaltak szövödményekben már az intenzív osztályon. Itt időt nyerünk, de közben az is eldől, hogy lesz-e esély a rehabilitációra. A legnehezebb erre a nemet kimondani és a családdal ezt elfogadtatni. Ezért kell egy további, magas szintű ápolást biztosító, úgynevezett „puffer” osztály is.

A másik osztály, ahová most átme-gyünk, a magas nyaki gerincvelő-sérülést elszenvedett, lélegeztetést is tartósn igénylő betegeket ápolja tíz ágyon. Ez az alagsori kórházi terem is – Cserhádi Péter szavaival élve – „nehéz helynek” mondható... A sérültek például magasból való lezuhanás következtében váltak úgynevezett harántbénultakká. Nyaktól lefelé nem mozognak, nem éreznek, vegetatív funkcióik nem működnek. Van, akiket már karácsonyra hazavihettek – őket éppen most fogadják vissza az osztályra. A látvány, az érzés hasonló, mint az előző osztályon – gépek, speciális ágyak, csövek, monitorok, pittyegés... – A nulláról kezdtük ezt el, nálunk nincs hagyománya ennek a területnek sem. Az igény ugyanakkor itt is

növekvő – annál is inkább, mert egyre gyakoribb a nem traumás, hanem például a fejlett onkológiai kezeléssel túlélő, gerincdaganatos áttét miatti harántbénultak száma. Ezek a betegek viszont inkább speciális ápolást, mint rehabilitációt igényelnek. Dráma ez is: az onkológiai osztályok szerte az országból küldenék a súlyos eseteket. De a rehabilitációs ágyakra elsősorban a fiatal, balesetes benu-taknak lenne szükségük.

Nagyon komoly lelki erőt igénylő munka mindkét terület, a krónikus agysérültek és a benuult, tumoros betegek ápolása... Megfelelő ellátásuk, családjaik támogatása érdekében indokolt tizenöt ágy speciális krónikus kapacitás kialakítása, emellett az egyházi háttérrel összefüggésben tizenöt ágyas hospice-fekvőbeteg-részleg létesítése.

Emberileg, szakmailag, pénzügyileg komoly dráma mindez – ismétli Cserhádi Péter, miközben felsétálunk a világosabb, napfényben fürdő földszintre. Szavai mögött több évtizedes orvosi tapasztalat áll – az Országos Baleseti Intézetből, illetve innen, az OORI-ból –, és miniszteri biztós-ként, korábbi egészségügyi helyettes államtitkárként a döntéshozók dilem-máira is rálát.

– Ezért is merült fel – magyarázza –, hogy az OORI-hoz kötődően, bár nem feltétlenül rehabilitációs feladatról van szó, éppen ezt kell vállalni, mert ha nem, akkor nagyon sok embernek nem tudnánk a szemébe nézni. Most is éppen egy tizennyolc éves, húsz hónappal ezelőtt autóbalesetet szenvedett, fiatal éberkómás fiúnak keresünk helyet...

Sétálunk az épületben. A főigazgató főorvos kalauzol a modern, praktikus elrendezésű, tágas és barátságos rész-legek között, ahol speciális terápiás tevékenységeket látnak el. A leendő evangélikus kórház betegei is igénybe

vehetik majd az intézet szolgáltatá-sait, a két intézménynek célszerű maximálisan kooperálnia.

Benézünk az ajtókon: mindenütt munka folyik. Tankönyha, tanlakás – a speciálisan átalakított környezet-be családostul jönnek tanulni a betegek. Szemben, a hidroterápiás egységben, azaz egy hatalmas medencé-ben a már stabil állapotú betegek kapják meg a javulás esélyét. A földig érő üveglablakokon át a januárban is szépséges táj, a nagy kert szinte „be-kérdzkezik” az uszodába. A másik, kisebb medencébe a súlyos, fektetett,

Életeket kell itt újra felépíteni. Nemegyszer azzal szembesülni, hogy elég egy önfeledt ugrás a Balatonba ahhoz, hogy nyaktól lefelé megbénul-jon egy addig egészséges, tizen- vagy huszonéves fiatal, aki azután ötven-hatvan-hetven évig is élhet a rehabilitációnak köszönhetően...

– Mindezeket azért meséltem el – mondja a főigazgató –, mert ha egyházunk feladatot vállal ebben a közegben, akkor itt valóban lelki erőtérben fog tevékenykedni. Itt minden-nap kell a „mindennapos dolgokon túli” dolgokkal foglalkozni. Ezért is

gerincvelősérült betegekkel együtt megy be a gyógytornász. Cserhádi doktor éppen az új, csúszásmentes szőnyeget nézi. Adományként érkezett: egy ismert család jóvoltából vásárolták a kék, esztétikus járófelületet.

A következő helyiség, ahová utunk vezet, szintén egyedülálló az országban: tornaterem a rehabilitációra szoruló betegek számára készült sporteszközökkel. A mozgás gyógyító hatása, a fizikai és mentális állapot javításában játszott szerepe nem szorul magyarázatra. A kondíció felépítése mellett a parasport olyan kitöré-si pont – mondja Cserhádi Péter –, amelyet az OORI mint az egészségügy és a társadalom közötti hídintézmény támogat.

– Ennek a kórháznak a nívója meghaladja a magyar átlagot – azt kell mondanunk: sajnos –, és sok-szor a luxus érzetét kelti a betegekben. Tudomásom szerint nincs is más akadálymentesített sportcsarnok az országban, amely ilyen speciális lehetőségeket kínál. De gondoljunk csak bele: a mi betegeink nem tíz napot, hanem gyakran tíz hónapot töltenek itt! – folytatja Cserhádi doktor. – És az akadályozott emberek nemcsak a vegetatív problémáikat szeretnék uralni, hanem élni is szeretnének: sikereket elérni, utazni, sportolni.

Szerződést is kötöttünk a paralimpiai bizottsággal. Decemberben itt játszották az ülőöröplabda-Európa-bajnokság egyik fordulóját a Deák Téri Evangélikus Gimnázium önkéntesei segítségével. Amputált lábú hölgyek játszottak, kicsit féltem is, hogyan fogják a látványt viselni a diákok – hát azt a kitörő örömet és lelkesedést, amellyel a Deák téri gimnazisták biztatták a magyar csapatot, nehéz szavakkal leírni! A magyarok győztek, talán ki fognak jutni a riói olimpiára. A végén a sportolók a mi diákjainkhoz is odamentek köszönetet mondani. Annyira megható pillanat volt, hogy majdnem elsírtam magam.

gondoltuk már évekkel ezelőtt, hogy itt az egyháznak küldetése van.

Az evangélikus kórház egyházi háttere többlet, amely kifejezetten hasznosítható a gyógyításban. Ez a tevékenység az egyház számára erkölcsi tőkét jelent, méltó az egyházhoz, ugyanakkor a feladat igényli is ezt a többletet. Fontos érv az is, hogy hiányterületeket látna el az egyház, ha tevékenyen belépne. Miként a ma működő egyházi kórházak egyike sem poliklinika, hanem szakkórház, konkrét speciális profiljuk van.

Az idők múlása ebben az esetben meghozta azt a kedvező fordulatot, amely közelebb vihet a cél eléréséhez. Az OORI telkén lévő két pavilon, amely különböző ellátási feladatok átcsoportosítása, illetve a főépület teljes átadása után 2014-re kiürült, európai uniós forrásból energetikai korszerűsítésen esik át, belső felújítására pedig további jelentős forrást adott a kormány. Az anyagiak, a kormány szándéka és az egyház vállalása: a szándék és a lehetőség, most úgy tűnik, mind együtt lehet. A két épület harminc-harminc ágygal működne majd, s a tervek szerint bizonyos mozgásszervi rehabilitáció is itt, az egyházi kórházban történne.

Ugyanakkor kiemelten fontos a járóbeteg-ellátás lehetősége is. Az egyházunkhoz tartozók, koruktól függetlenül, az ország bármely részéről evangélikus háttérű szakrendeléshez fordulhatnak majd. A jogszabály által előírt szolgáltatások szakmai háttérét, például a diagnosztikához szükséges berendezéseket, a labort pedig az OORI adná. Ehhez minden rendelkezésre áll.

Sikeres működés esetén a biza-lom Nyíregyházától Szombathelyig ide irányíthat majd sokakat. Cserhádi Péter főorvos erre fel van készülve. Derűsen jegyzi meg: a „kapcsolati evangélikus kórház” már régóta létezik, most végre talán a gyakorlatban is megvalósul.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) évtizedek óta törekszik arra, hogy – a többi történelmi felekezet-hoz hasonlóan – az egészségügy területén is intézményesen vehessen részt a rászorultak ellátásában. Az egyházunk bázisán működő Fébé Evangélikus Diakonisszaegye-sület már az 1940-es években tervezte – a református Bethesda Kórházhoz hasonló – egyházi gyógyító intézmény létrehozását. Ezt azonban az 1950. évi államosítás és a diakonisszaegyesületek feloszlatása megakadályozta.

A rendszerváltozás után, 2002-ben lett ismét aktuális a terv; a kórház lehetséges helyeként szóba került a Sport-kórház területe is. 2006 májusában tárgyalás folyt a kormányzattal arról, hogy az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet egyes pavilonjaiban kaphatna helyet a kórház.

A történelem kereke ismét fordult. Az MEE elnöksége 2014. október 31-én vetette fel ismét az intézmény-alapítás kérdését, amikor az új soltvadkerti egyházi óvoda átadása alkalmával megbeszélést folytatott a minisz-terelnökkel. A történelmi felekezetek vezetőinek Ba-log Zoltán emberierőforrás-miniszterrel november 20-án tartott egyeztetése nyomán született meg a döntés, hogy a kérdésben a tárgyalás kereteit megszabó kormányhatározat kiadása indokolt.

A kórházban zajló munkának – amelyre napjainkban igen nagy szükség mutatkozik – pozitív üzenete lenne a világ felé. Az egyház országos jelenléte pedig segíthetné az utógondozás megnyugtató meg-oldását.

Rembrandt: Jákób harca az angyallal

Az üres aranyketrec

A száz éve született Benedek István idézése

Híres családban született. Nagypapa *Benedek Elek*, a nagy mesemondó és lapszerkesztő. Apja, *Marcell* író és műfordító: a francia, angol, német irodalomból mintegy kétszáz művet ültetett át magyar nyelvre.

A január 17-én száz éve született *Benedek István* polihisztor: orvos, író, művelődéstörténész, egyetemi előadó volt. Könyveiben, tanulmányaiban az örök tanár rejtőzik, akinek legfontosabb az erkölcsi tartás, amely minden rendszerben egyaránt érvényes. Benedek István tudós ember volt, de rövid írásaiban sűrűn hozzászólt a politika eseményeihez is. Tollát mindenkor a nemzethez hű eszmeiség vezette, a különböző kultúrák tisztelete.

Kórházi orvosként kezdte gazdag pályáját. 1945–47-ben a kolozsvári egyetem pszichológiatanára; 1948-tól a budapesti elmegyógyintézet vezetője. Hosszú éveken át terápiás szakrendelést vezetett. 1971-től szabadfoglalkozású író... Ezek a fontosabb állomások az életében, a többi egy szorgos elme szüntelen munkálkodása, teremtető képzelete.

Filozófiai, művelődéstörténeti esszéi mellett szépíróként is feldolgozta idegorvosi élményeit. Legizgalmasabb munkája, az *Aranyketrec* (1957) sok kiadást megért beszámoló osztályáról. Egy elmegyógyintézet hétköznapijai, lakóinak vergődő élete. A Fájdalomhercegről, *Karinthy Frigyes* beteg költő fiáról többször is írt. „Amikor az 1956-os forradalom után el kellett hagynunk az épületet, vittük magunkkal Gábort. Különccségét megszoktuk, ördögögörcsős állapotát parírozni tudtuk, talán még szeretett is bennünket. Manzárd-szobájában jól érezte magát, ki sem mozdult. Kényszereiről leszokott, de a felöltözésről is: pizzsamában és házi köntösében élt közöttünk, a vendégeket is így fogadta.”

Aki el akar igazodni Benedek István hatalmas életművében, könnyen eltéved. Csak ámul, napi „robotok”

után hogyan volt ereje új és új könyvek írására. Legnagyobb epikus vállalkozása terjedelmes, önéletrajzi ihletésű családregegye, a *Csineva* (1968), három kötetben. Erdély fényben ragyogó tájai, a református kolégium vendégház harangja, a kisbaconi ház barátainak vitája, a Székelyföld virrasztó falvai tündökölnék a veretes lapokon.

Tudományos munkái közül kiemelkedő az európai orvoslás története, a *Hügieia* (1990). Sokat foglalkozott a darwinizmus értelmezésével, az egyik legjobb hazai szakértőjeként tartjuk számon. Legismeretebb kutatási területe a Semmelweis-életmű feltárása.

Komoly értője volt a francia kultúrának, elsősorban a felvilágosodástól kezdődően. Kedves költőjéről, *Adyról* és *Csinszkáról* is sokat írt. És a legnagyobb tisztelettel idézte föl édesapja, Benedek Marcell törekeny alakját, közös Rousseau-fordításaikat.

Időskorában vágott bele régi, nagy tervének megvalósításába: a magyar hazafias verseket válogatta hatalmas kötetbe. Többszöri kiadásai is elfogytak. Sokan gazdagodtak e kötetből, az elmondhatatlan érzésnek szavakba öntött vallomásaiból.

Végezetül egy fájó gondolat: gyermektelenül hunyt el 1996-ban, vele megszakadt a három kiemelkedő személyiséget adó Benedek család legtermékenyebb ága.

„Azon gondolkodom néha – írta 1988-ban –: jó orvos voltam? Szakmai tudás szempontjából nem. De értettem valamihez, tudtam bánni a betegekkel. Az én időmben igazi elmebajosok éltek köröttem, organikus betegségeiket nem gyógyította meg semmi. Nem is ez volt a célom, hanem az, hogy jól érezzék magukat. És ha volna még valami szavam a szakmában, azt tanácsolnám a kollégáknak: foglalkozzanak többet az emberrel, mint a betegségével.”

FENYVESI FÉLIX LAJOS

Rembrandt, a fényfestő

► A holland „arany évszázadot” bemutató kiállítást rendezett a Szépművészeti Múzeum. A február 15-ig nyitva tartó tárlat a festészet segítségével vezeti be látogatóit a holland történelem zivataros és békés éveinek, a kultúra, a hit, az alkotás, az élet értékének alakulásába. Sokunk által nem ismert világ tárul elénk: más élet, más évszázad, más istenhit...

A 17. század legnagyobb alkotóinak kiállítása hét egységben tárja elénk a kor témáit, a kor meghatározó művészeinek eltérő, mégis egységet mutató stílusát. Láthatók a kor úgymond kötelező darabjai: porték, csendéletek, bibliai témák. A hit gyakorlásának liturgiák alóli felszabadulása eredményezi, hogy az ember az élet egyszerű történéseiben, a természetben, a zenében, a szépségben találja meg Istent, és ez hitelesen ábrázolható. Talán nem szakszerűtlen azt állítani, hogy nem a témaválasztás adja egy kép vallási tartalmát, hanem valami megfoghatatlan belső tartalom sugárzik át a képen, amelyet saját hitünkkel hozhatunk kapcsolatba.

Ámulatba ejtő, hogy a képek milyen fotorealistikusan ábrázolják a fények, árnyékok játékát. A fény az életünkben is szimbolikus jelentéssel bír. Isten igazsága a fény, de mi magunk is lehetünk mások számára fény, azaz érték. A Biblia így fogalmaz: „Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó

cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat. (Mt 5,16)

Az élet és a vallás változása mellett a tudomány fejlődése is nagy hatással volt *Rembrandtra*, akit kutatásra készítetett a fény ábrázolásának problematikája. Sokszor a problémák elől futunk, pedig pont a problémák vihetik előre gondolkodásunkat. A kitaró kutatás, megoldáskeresés, a koncentráció, összpontosítás és a rátalálás élménye nemcsak Istenhez visz közelebb, de személyessé teheti számunkra a művészek alkotófolyamatát is.

Rembrandt rátalált a fényre. Rátalált Istenre, de rátalált arra is, hogyan ábrázolhatja a belső békét, az élet világosságát, az emberi érzelmeket. Mindezekben tanítványai követőivé váltak.

A tárlatvezető – vagy éppen az audio guide – igen tartalmas háttérinformációkkal szolgál, illetve a feliratozás is igen sokszínű, komplex. Én azonban azt tanácsolnám, hogy álljunk meg egy-egy kép előtt gondolkodni, csodálkozni, elmélyülni. Lásuk kicsit saját szemünkkel, saját érzelmeinken átszűrve a képeket.

Így éltek az első csabai evangélikusok

Kiadvány született a legelső gyülekezeti anyakönyv adataiból

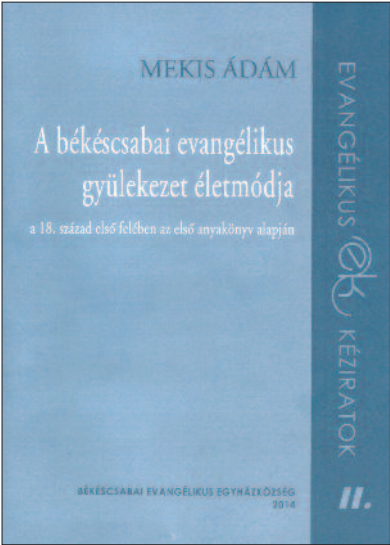
► Közel háromszáz évvel ezelőtti idők társadalmi és egyházi viszonyait tárja fel az a kiadvány, melyet a minap jelentetett meg a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség. A *békéscsabai evangélikus gyülekezet életmódja a 18. század első felében az első anyakönyv alapján* című könyv szerzője *Mekis Ádám*, az egyházközség egykori lelkésze. A páratlanul gazdag és hiánypótló munka mindaddig kéziratban hevert a gyülekezet levéltárában.

A kiadványt a közelmúltban mutatták be a nagyszámú érdeklődőnek; sokan személyes ismerősei voltak a már több mint három évtizede elhunyt szerzőnek, aki 1980-ban, nyugalomba vonulását követően kezdett az íráshoz.

A könyvet *Kovács Nóra*, a helyi Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium történelemtanára méltatta. Mint elmondta, a szép kivitelű mű az 1722–1752 közötti időszakot tárja fel. Ezekből az időkből a legelső anyakönyvet dolgozza fel: a török kiűzése utáni korszak újratelepítéseinek idején jött létre a mai gyülekezet őse. Az anyakönyv legnagyobbbrészt latinul íródott, kisebb részben biblikus szlovák nyelven, amely a mai cseh nyelvvel mutat rokonságot.

– Ezek a szövegek talán még izgalmasabbak a kutató számára, mivel a gyülekezet életébe engednek betekintést. Persze csak azok számára, akik bírják ezeket a nyelveket. *Mekis Ádám* nemcsak latinul, hanem szlovákul is ki-tűnően értett hetedik generációs csabai evangélikusként, lelkészként pedig megértett mindent, amit a száraznak tűnő szövegekben olvasott – mondta a tanárnő. – Áldásos munkája révén immár előttünk, átlagolvasók előtt is fel-tárul ez a rég letűnt kor. Erre csupán egy széles műveltségű, precíz és komoly elhivatottsággal dolgozó lelkész-kutató-tanító-ismeretterjesztő tudós ember képes – hangsúlyozta.

Mekis Ádám dolga már csak azért sem volt könnyű, mert a tintával, lúdtollal írt bejegyzések ennyi idő távlatából nehezen olvashatók. Könyvében a száraz anyakönyvi bejegyzéseken kívül feldolgozta az egyéb bejegyzéseket is.

Ezek segítségével pillanthatunk be leginkább a 18. század közepén élő és virágzó első csabai evangélikus gyülekezet életébe. Mivel az állami anyakönyvezést Magyarországon csak 1895-ben vezették be, a 19. század végéig a lelkészek állami feladatokat is elláttak. Ez az anyakönyvvezetés mellett a Helytartótanács, a vármegye és a földesúr rendelkezéseinek kihirdetését jelentette. A világi hatóságok rendeleteit a szószékről is meg kellett hirdetni, mivel ezek nagyon is közelről érintették az átlagembereket, úgy is, mint a gyülekezet tagjait, és úgy is, mint állampolgárokat.

A 18. század első felében a lelkészek idejét, energiáját azonban leginkább az kötötte le, hogy a sok különböző helyről folyamatosan érkező új telepesekeket, egyháztagokat összefogják, gondozzák, gyülekeztették kovácsolják. Így volt Csabán is, ahová a Felvidékről érkeztek evangélikusok. Számukra csak a Biblia, *Luther Kis kátéja* és a *Tranos-*

A kiállítás kurátora jó érzékkel és nagy odafigyeléssel találta meg érdekeségekként a magyar vonatkozású alkotásokat – ezekre érdemes odafigyelni. Jó időt szánni nemcsak a művész önarcképeinek, de a fiáról, *Tituszról* készült műveinek megtekintésére is.

Időzzünk kicsit hosszabban *Samuel van Hoogstraten Ablakon kitekintő* című képe előtt, ugyanúgy, mint *Vermeer* képei előtt. Ne felejtsük megkeresni a kuriózumnak számító női festők munkáit. Nekem személyesen nagyon tetszett a zenélésbe önfeledten belefeledkező gyermekek képe, amelyet még ma is szinte magam előtt látok.

A háborúval viharosan, lendületesen kezdődő tárlat egy békés tájképeket bemutató elcsendesedéssel nyugtatja gondolatainkat, lelkünket. A Rembrandt-morfok zárják a kiállítást, amelyekben a mester harminchét éves arcképének digitális feldolgozásával látjuk megöregedni és megfiatalodni a fény festőjét.

■ B. E.

A holland gyűjtemény nemzetközi összehasonlításban is jelentős: a 17. századi mesterektől itt őrzött 500 festménnyel a Hollandián kívüli kollektciók sorában Európában az első öt közé tartozik. A holland „arany évszázadot” bemutató kiállításával a múzeum folytatja az intézmény jelentős gyűjteményeihez kapcsolódó kiállítássorozatot.

cius-énekeskönyv nyújtott reménységet és hitet.

– A fiatal csabai gyülekezetet, illetve a hozzá tartozó családokat, noha rendkívüli élni akarás, munkaszeretet és alkotó vágy volt bennük, már az első években különböző csapások sújtották: járványok, tűzvészek, balesetek, magas csecsemőhalandóság és hasonlók. Az anyakönyv száraz adatai mögött emberi sorsok rajzolódnak ki: a jó szemű kutató, mint Mekis Ádám, megtalálta ezeket – mondta el Kovács Nóra.

Külön kiemelte a munka páratlan-ságát a tekintetben, hogy általa Csaba újjátelepítésének, a gyülekezet megalapítóinak, első lelkészeinek neve és élete tárul elénk a szokásosnál részletesebb bejegyzések nyomán. Ilyeneket *Burjan Sámuel*, *idősebb Tessedik Sámuel* és *Haán Lajos* lelkészekről is olvashatunk. Külön érték, hogy Tessedik bővebben beszámol a Kistemplom 1745-ös építésének körülményeiről.

Mekis Ádámot minden érdekelte ezekből a régmúlt időkből, az is, hogy milyen keresztnevek voltak a legnépszerűbbek ekkoriban, hogy milyen házassági vagy éppen temetkezési szokások léteztek, vagy hogy miként vetették ki az egyházi adót.

A könyv értékét növeli, hogy megadja a latin szavak és kifejezések magyar jelentését, és közli a latin és szlovák rövidítések jegyzékét is.

A kiadvány az *Evangélikus Kéziratok* sorozat második darabjaként jelent meg, a borítótervet *Bereznai Miklós* készítette.

■ SZEGFÜ KATALIN

Mekis Ádám: A békéscsabai evangélikus gyülekezet életmódja a 18. század első felében az első anyakönyv alapján, 1722–1752. Szerkesztette Bakay Péter. (Evangélikus Kéziratok 2.) Békéscsabai Evangélikus Egyházközség, 2014. Ára 800 forint. Kapható a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség Lelkész Hivatalában (Szeberényi tér 1.).

ÖKUMENIKUS IMAHÉT

a Krisztus-hívők egységeért

2015. január 18–25.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa kiadásában megjelent imafüzet anyaga alapján

Ez a hét az élő víz forrásához vezet azokat, akik az imahét nyolc estéjén templomainkban hallgatják vagy hirdetik Isten ígétét. Jézus találkozása és beszélgetése a samáriai asszonnyal lélekben tanúsítja Isten népe számára, hogy az élet Isten ajándéka. Ezért kínálja ma is Jézus az élő vizet, hogy aki hallja az ígét, abban tényleg az élő víz forrása fakadjon éltető erejével.

A 2015. esztendő imahetének anyagát a Brazil Keresztény Egyházak Nemzeti Tanácsa készítette el. Külön munkacsoport dolgozott azon, hogy az imahéten jelen levő templomi közösség találkozzék az életet kínáló Jézussal.

A bibliai történetben a hely és a találkozó személyek kiemelt szerepet kaptak. A hely Jákób kútja, s akik találkoztak: a názáreti (galileai) Jézus és a sikári (samáriai) asszony. A kút ugyan messze Keleten található, a Garizim és Ebal hegyek közötti völgyben, kilométernyire Sikártól, a fővárostól, mely ma Aszkar néven található a térképen. A kút harminckét méter mély. Két méter az átmérője. Forrás táplálja. Fedett. A fedélen két merítőnyílás van. Innen vitték az ivóvizet a város lakói.

Ez a kút *Petőfi Sándor* szavait juttatja eszünkbe, amint a *János vitéz* írása közben maga előtt látta: „Tündérszágnak egy tó állott közepén (...) // Hát az élet vize volt ez a tó itten...”

Mi templomunkban fedezzük fel az élet forrását. Ott hullott fejünkre a keresztelőkútnál az élet vize. A hangzó ige hallatán Isten ígétét hallgatva felfrissült a szívünk és az értelmünk. Templomunk jut eszünkbe, mely Isten jelenlétének helye, ahol összegyülekeznek az emberek; aki szomjas, annak Jézus ad inni az élet vizének forrásából (Jel 21,6). A tér és idő feletti mindenható Isten hatásaival sokféle módon tud jelen lenni az anyagvilágban. Akár egyetlen helyen többféleképpen is. Kitüntetett módon találkozunk vele templomainkban.

Krisztusban kedves Testvérek!

Megjelenik előttünk az éden folyója is, amely az élet folyama, és a négy égtájat étellel árasztotta el (1Móz 2,10), és amely az Isten és a Bárány forrásából eredt (Jel 22,2). Nekünk ez az éden a templom. Isten közellétének a helye. Itt ered a mindent éltető víz (Ez 47,1). Azt olvassuk a próféta könyvében, hogy a templom küszöbe alól ered a forrás. Ott ered, ahol az érkező belép a templomba, hogy találkozzék Istennel. Ott ered, ahol az ígehallgató, a szentségekkel élő kilép a templomból, hogy az élő víztől felfrissülten járjon az életúton.

Tudjuk – mert tapasztaltuk –, hogy ez több és egészen más, mint az, hogy víz nélkül nincs élet! A templom az a „kút”, ahol valóban minden élet adója az Isten! Amikor Jézus kínálja az élő vizet, az isteni békét, az üdvösséget kínálja fel. Ezért ne felejtsenki, hogy a forrás „*az Úr házából*” fakad (Jóel 4,18). A szomjazónak sose oltotta szomját a jó szó. A vigasztalás is csak üres korszó! A szomjazó Jézushoz fordul. Ott van az élő víz. Jézus a valódi élet forrása. Jézus enyhíteni tudja az élet utáni szomjat. Ezt sehol másutt nem lehet megtalálni!

Az idei imahét hívás az élő víz forrásához, Jézushoz. Jó, ha mi is átadjuk hitünk örömét a világnak, ahogyan a samáriai asszony a Jézustól kapott vízzel ment a városba, s Sikem városát elárasztotta élő vízzel. Polgártársainak elmondta, hogy a Messiással találkozott a kútnál, és azok hittek neki.

A keresztyének mit visznek magukkal a templomból? Árad-e a Jézusban hívók életéből az élő víz – vagy csak a száj szól, és

a szív dobog? A tanúságtételben az egész ember benne van. Testestül-lelkestül. Érzelemvilágával és gondolatvilágával. Szavaival és cselekedeteivel. Nagy szüksége van magyar népünknek erre a jézusi élő vízre! A szomjat nem oltja sem az üdítő, sem az energiatal, sem az alkohol, csak a tiszta víz. Jézus meg tudja adni az életet, szeretettel hív bennünket erre az örök, isteni életre.

Aki Jézustól kapott életet, ott marad a kútnál, mert ott a forrás, ott az élő víz! Ahol a forrás van, ott van az oázis. Ahol az oázis van, ott van az igazi élet!

Ezzel nyújtjuk át az ökumenikus imahét 2015-ös heti programját, áldáskívánással hívogatva mindenkit az élő víz forrásához, a kúthoz, Jézushoz – a templomba!

■ DR. ERDŐ PÉTER *bíboros, prímás, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke*

■ STEINBACH JÓZSEF *református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke*

Imahét a keresztyének egységeért

A 2015. évi ökumenikus imahét országos nyitó istentisztelete január 18-án, vasárnap 19 órakor lesz a budapesti Szent István-bazilikában. Szentbeszédet mond *dr. Erdő Péter* bíboros, prímás, ígét hirdet *Steinbach József* református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke. Az ökumenikus istentisztelet liturgiájában a MEÖT tagegyházainak vezetői szolgálnak. Minden kedves testvérünket szeretettel várjuk!

Jézus így szólt hozzá: „Adj innom!”

Bevezetés az imahét gondolatkörébe

Aki iszik ebből a vízből...

Utazás, perzselő napsütés, fáradtság, szomjúság... „*Adj innom!*” Ilyenkor ez minden ember kívánsága. Isten, aki Krisztusban emberré lett (Jn 1,14), és kiüresítette magát, hogy emberségünkben osztozzon (Fil 2,6–7), képes arra, hogy megszólítsa a samáriai asszonyt: „*Adj innom!*” Ugyanakkor ez az Isten – aki azért jön, hogy találkozzon velünk – az élő vizet ajánlja: „...*aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne.*” (Jn 4,14)

Jézus és a samáriai asszony találkozása arra hív minket, hogy próbáljuk ki, milyen a más kútjából vizet inni, és hogy valami keveset a miénkből is adjunk. Sokszínűségünkben egymást gazdagíthatjuk.

A keresztyén egységért rendezett imahét az imádság, a találkozás és a párbeszéd kitüntetett alkalma. Alkalom arra, hogy felismerjük a másikban rejlő, a miénktől különböző gazdagságot és értéket, és arra kérjük Istent, hogy adja meg az egység ajándékát.

„Bárki, aki ebből a vízből iszik, visszatér ide” – tartja egy brazil mondás, amely akkor hangzik el, ha egy látogató épp távozik. Egy frissítő pohár víz vagy a *chimarrão* (hagyományos, speciális zöld teából készült ital), a kávé, a *tereré* (hideg vízzel készült, teaféle ital) az elfogadás, a párbeszéd jele. Az érkező vendég vízzel kínálásának bibliai gesztusa (Mt 10,42) mint az üdvözlés és java-

ANNIBALE CARRACCI: KRISZTUS ÉS A SAMÁRIAI ASSZONY

ink megosztásának jele Brazília minden területén szokás.

A szöveg tanulmányozása és az azzal kapcsolatos meditáció az imahét folyamán arra szolgál, hogy az egyes emberek és a közösségek felismerjék Jézus tervének – amelyet mi Isten országának hívunk – párbeszédess jellegét. A történet megerősíti, hogy az az ember, aki tisztában van saját identitásával, nem tekinti fenyegetésnek a másik embert. Ha nem érezzük magunkat fenyegetettnek, akkor fel-

fedezhetjük, mi az, ami a másikban kiegészít minket.

Önmagában egy személy vagy kultúra nem elég! Jézus „*Adj innom!*” mondata a kiegészítésről szól: valaki másnak a kútjából inni jelentheti az első lépést ahhoz, hogy megtapasztaljunk egy másfajta létezést. Ez vezethet az ajándékok cseréjére, amely mindenképp gazdagít minket. Ahol elutasítják a másik ajándékát, ott nagy károk keletkeznek a társadalomban és az egyházban egyaránt.

A János-evangélium 4. fejezetének összefüggésében Jézus idegen, aki fáradtan és szomjasan érkezik. Segítségre van szüksége, és vizet kér. Az asszony hazai területen van: a kút az ő népé, az ő hagyományához tartozik. Övé a vödör, és ő tud vizet meríteni. De ő is szomjas. Találkoznak, és ez a találkozás mindkettőjük számára váratlan lehetőséget rejt magában.

Jézus nem szűnik meg zsidónak lenni attól, hogy ivott a samáriai

asszony által neki adott vízből. A samáriai asszony marad az, aki volt, miközben elfogadja/megismeri Jézus útját. Amikor fel tudjuk ismerni eltérő szükségleteinket, akkor egymás kiegészítése gazdagítóbb módon történik meg az életünkben.

Az „*Adj innom!*” feltételezi, hogy mind Jézus, mind a samáriai asszony azt kéri, amire szüksége van a másiktól. Ez a felszólítás annak felismerésére készítet minket, hogy az egyes embereknek, közösségeknek, kultúráknak, vallásoknak és etnikumoknak szükségük van egymásra.

Az „*Adj innom!*” magában foglal egy etikus cselekedetet, amely kifejezi, hogy szükségünk van a másikkal, amikor az egyház küldetését gyakoroljuk. Hozzáállásunk megváltoztatására készítet, hogy sokszínűségünk közepette is odaszánt étellel keressük az egységet. Mindez a keresztyén spiritualitás és imádság sokféle formája felé való nyitottságunkban valósulhat meg.

Egyházi és vallási helyzet Brazíliában

Brazília nagyon vallásos országnak tekinthető. A hagyomány szerint bizonyos szívélýesség jellemzi a társadalmi osztályok és etnikai csoportok kapcsolatát. Manapság azonban növekszik az intolerancia, amely az erőszakos cselekedetek nagy számában mutatkozik meg.

Különösen igaz ez a kisebbségekkel és a kiszolgáltatottakkal szemben: a feketékkel, a fiatalokkal, a homoszexuálisokkal, az öslakókkal és az afrikai-brazil vallásukat gyakorlókkal szemben.

▶ *Folytatás a 8. oldalon*

A NYOLC NAP

„Jézus így szólt hozzá: »Adj innom!«”

Bevezetés az imahét gondolkörébe

► Folytatás a 7. oldalról

Ez az intolerancia hosszú időn keresztül rejtve maradt. Akkor vált nyilvánvalóvá, akkor lepleződött le, amikor 1995. október 12-én, Aparecidai Miasszonyunk (az ország védőszentje) ünnepén a neopünkösdi egyház egyik püspöké belerúgott Aparecidai Miasszonyunk szobrába a televízióközvetítés alatt. Azóta a keresztény alapú vallási intolerancia más példái is előfordultak. Más vallásokkal, különösen az afrobrazil és bennszülött hagyományokkal szemben is megmutatkozott ez a keresztény intolerancia.

A vallási piacon létező versengés magyarázza ezt a viselkedést. Brazíliában néhány keresztény csoport egyre erősebben verseng a többivel: verseny folyik a tömegtájékoztatás piacán elfoglalt helyért, verseny az új tagokért, és verseny a fő eseményekre kapható anyagi támogatásért. *Ferenc* pápa erre a jelenségre mutatott rá, amikor ezt írta: „A lelki világiasság némely keresztényeket más keresztényekkel vívott harcra indít azokkal szemben, akik hatalmuk, presztízsük, örömük vagy gazdasági biztonságuk útjában állnak.” (*Evangélium gaudium*, 98)

A vallási versengés azoknak a hagyományos keresztény felekezeteknek az életére is hatással van, amelyek tagjaik számának csökkenését vagy stagnálását tapasztalják. Teret nyer az az elképzelés, hogy az eleven és erős egyház az, amelynek magas a taglétszáma. Ennek eredményeképp a hagyományos egyházakban erősödik az a tendencia, hogy távolságot tartsanak a keresztény egyházak látható egységét kereső mozgalmtól.

Ez a piacorientált kereszténység pénzt fektet a politikai pártokba is, néhány esetben saját pártot is létrehozott. Szövetséget köt bizonyos érdekcsoportokkal, például a nagy földbirtokosokkal, mezőgazdasági vállalkozásokkal és a pénzpiacokkal. Néhány megfigyelő egyenesen a politikai élet felekezeti vérteléről beszél, amely veszélyezteti az állam és az egyház szétválasztását. Így azt az ökumenikus elképzelést, hogy az elválasztó falakat le kell bontani, felváltja a „korporativista logika”, az intézményes gondolkodás és a felekezeti érdekek védelme.

Bár a 2010-es népszámlálás adatai szerint a brazil népesség 86,8%-a kereszténynek vallja magát, az országban mégis sok az erőszak. Sőt úgy tűnik, hogy a kereszténységhez való tartozás a hétköznapiakban nem jelent erőszakmentes viselkedést, nem vonja maga után az emberi méltóság tisztelését. Ezt támasztja alá a nők, illetve az őslakók ellen elkövetett erőszakos cselekmények magas száma.

2000 és 2010 között 43 700 nőt gyilkoltak meg Brazíliában. Az erőszakot elsenvedő asszonyok 43%-át saját otthonában érte a bántalmazás. Az őslakók elleni erőszak gyakran a vízi erőművek fejlesztéséhez és a

mezőgazdasági vállalkozások kiterjesztéséhez kapcsolódik. (Mostanában e két területen zajlanak nagy fejlesztések az országban.) A Lelkipásztori Földbizottság (CPT) – a Római Katolikus Püspöki Konferenciához kötődő szervezet – 2011-ben kiadott jelentése szerint (*Erőszak a brazil őslakókkal szemben*) Brazília őslakóinak területein 450 fejlesztés folyik. Ezeket a fejlesztéseket az őslakókkal való megfelelő konzultáció nélkül végzik.

A Lelkipásztori Földbizottság jelentése szerint 2003 és 2011 között ötszáz őslakót gyilkoltak meg; a gyilkosságok 62,7%-át Mato Grosso do Sul államban követték el. Évente átlagosan ötvenhat őslakót ölnek meg.

Az intolerancia legyőzésének különböző formáival kiemelten kell foglalkoznunk: tisztelnünk kell a sokszínűséget, és támogatnunk kell a párbeszédet mint az evangélium szerinti kiengesztelődés és béke állandó útját.

Hermeneutikai választás

Az Ökumenikus Bibliai Tanulmányi Központ (CEBI) által elfogadott és Latin-Amerikában széles körben elterjedt módszert a Biblia kontextuális olvasásának nevezik. Ez egyrészt tudományos, másrészt népszerű megközelítése egy-egy bibliai szövegnek.

E módszer szerint bármely biblikus teológia és magyarázat kiindulópontja a mindennapi élet. Jézus módszerét követjük, ahogy például az emmausi úton a tanítványok mellé lépett (Lk 24,13–24). „Mi folyik itt? Miről beszélgettek?” A szövegösszefüggéstől haladunk a bibliai szöveg felé. Ebben a módszertani utazásban a Biblia mécses a lábunk előtt és jelzőfény, amely megvilágítja életünk útját (Zsolt 119,105).

A bibliai szöveg tanít minket, és úgy formál át, hogy tanúi lehessünk Isten akaratának abban a környezetben, ahol élünk.

Napokon átívelő utazás

Az előttünk álló nyolc napra tervezett utazás egy kijelentéssel kezdődik, amely azután leleplezéshez, majd tanúságtételhez vezet. A hét egy kijelentéssel kezdődik Istenről, aki a saját képmására teremtett minket. Vagyis a Szentháromság Isten képmására, aki egység a sokféleségben. A különbözőség, sokféleség része az isteni szándéknak.

Ezt követően néhány olyan bűnből fakadó helyzet leírása következik, amelyben az igazságtalan megkülönböztetés leleplezésével találkozunk. A kirekesztést okozó bűnös hozzáállásról való lemondás már egy lépést jelent Isten országának egysége felé. Végül tanúságot teszünk Isten kegyelméről, aki tökéletlenségünk ellenére mindig hajlandó szeretettel fogadni minket, és akinek Szentlelke a kiengesztelődés és az egység felé terel. Így élhetjük át pünkösdot, a Lélek sokféle ajándékát, amelyek Isten országának megvalósítására segítenek minket. ■

1. nap

Közhírré tétel

Samárián kellett pedig átmennie (Jn 4,4)

Olvasmányok

- 1Móz/Ter 24,10–33: *Ábrahám és Rebeka a kútnál*
- Zsolt 42: *Ahogy a szarvas kívánczik a folyóvízhez*
- 2Kor 8,1–7: *Makedónia gyülekezeteinek adakozása*
- Jn 4,1–4: *Samárián kellett pedig átmennie*

Magyarázat

Jézus tanítványaival Júdeából ment Galileába. Samária e két terület között helyezkedik el. Volt egy bizonyos előítélet Samária és a samáriaiak ellen. Samária negatív hírneve faji és vallási keveredéséből adódott. Nem volt szokatlan, hogy az emberek más útvonalakat is használtak, hogy elkerüljék Samáriát.

Mit ért *János evangéliuma* azon, amikor azt mondja, „*Samárián kellett pedig átmennie?*” Többről van szó, mint földrajzi kérdésről, hiszen ez Jézus választása: „keresztülmenni Samárián” azt jelenti, hogy szükséges találkoznia másokkal, a másikkal, azzal, akit gyakran veszélyesnek tekintettek.

A zsidók és samáriaiak között ősi konfliktus húzódott. A samáriaiak a déli királysággal megszakitották kapcsolataikat, és ennek következtében Jeruzsálemben központosított istentisztelet alakult ki (1Kor 12). Később, amikor az asszírok megszállták Samáriát, sokakat száműztek a helyi lakosok közül, és számos idegent telepítettek be erre a területre, akiknek megvoltak a saját isteneik (2Kor 17,24–34). A zsidók számára a samáriaiak „kevert és tisztátalan” nép lett. *János evangéliumában* olvasható, hogy később a zsidóknak kéteyleik támadtak Jézussal szemben, vádolván őt: „*Vajon nem jól mondjuk, hogy samáriai vagy te, és ördög van benned?*” (Jn 8,48)

A samáriaiak számára sem volt könnyű elfogadni a zsidókat (Jn 4,8). A múlt sérelmei még nagyobbá váltak Kr. e. 128 körül, amikor *Hircanus János* zsidó vezető lerombolta a samáriaiak által épített templomot, amely a samáriaiak istentiszteleti helye volt a Garizim-hegyen. *Lukács evangéliuma* szerint egy alkalommal Jézust nem fogadták be egy samáriai faluban egyszerűen azért, mert Jeruzsálemba szándékozott menni (Lk 9,52). Mindkét oldalról nagy volt az ellenállás.

János világosan beszél arról, hogy a „Samárián való átmenet” Jézus választása. Megmutatja számunkra, hogy önmagunk elszigetelése azoktól, akik különböznek tőlünk, és a kapcsolatok korlátozása azokra az emberekre, akik olyanok, mint mi, önmagunk elszegényedéséhez vezet. A párbeszéd azokkal, akik különböznek tőlünk, erősíti személyiségünket.

Kérdések

1. Mit jelent számunkra és gyülekezetünk számára: „Keresztül kell menni Samárián?”
2. Melyek azok a lépések, amelyeket egyházunknak meg kell tennie ahhoz, hogy más egyházakkal együtt lehessen; mit tanultak az egyházak egymástól?

Imádság

Minden népek Istene, taníts minket átmenni Samárián, hogy találkozhassunk más egyházakból való testvéreinkkel! Taníts minket nyitott szívvel közeledni a másik egyházhoz, hogy tanulhassunk tőle. Valljuk, hogy te vagy az egység forrása. Add meg azt az egységet, amelyet Krisztus akar adni nekünk. Ámen!

2. nap

Bevádolás I.

Jézus az úttól elfáradva leült a forrásnál (Jn 4,6)

Olvasmányok

- 1Móz/Ter 29,1–14: *Jákób és Ráhel a kútnál*
- Zsolt 137: *Hogyan énekelhetnénk éneket az Úrról idegen földön?*
- 1Kor 1,10–18: *Mindenki így beszél közte-tek: „Én Pálé vagyok, én Apollósé...”*
- Jn 4,5–6: *Jézus az úttól elfáradva...*

Magyarázat

Jézus már korábban is megfordult Júdeában, mielőtt összetalálkozott a samáriai asszonnyal. A farizeusok elkezdték hirdetni, hogy Jézus több tanítványt keresztelt meg, mint János. Lehet, hogy ez a híresztelés feszültséget és nyugtalanságot okozott. Elképzelhető, hogy ez az oka annak, hogy Jézus elindult.

Megérkezve Jézus a kúthoz tartott. Elfáradt az úton. Fáradtsága összefügghet a híreszteléssel. Amíg pihent, egy samáriai asszony jött a kúthoz vizet meríteni. Ez a találkozás Jákób kútjánál volt, amely az élet szimbolikus helye.

Párbeszéd kezdődik a samáriai asszony és Jézus között az imádás helyével kapcsolatban. „Ezen a hegyen vagy Jeruzsálemben?” – kérdezi a samáriai asszony. Jézus így válaszolt: „*Nem ezen a hegyen, nem is Jeruzsálemben... az igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát, mert az Atya is ilyen imádókat keres.*” (Jn 4,21–23)

Gyakran megtörténik, hogy az egység közös keresése helyett versengés és vitatkozás jellemzi az egyházak kapcsolatát. Ez történt Brazíliában is az elmúlt években. Közösségek dicsóítik saját erőnyeiket és jótéteményeiket, emiatt többen követik őket. Egyesek azt gondolják, hogy minél nagyobb az egyház, minél több egyháztagja, minél nagyobb ereje van, annál közelebb van Istenhez. Úgy mutatják be önmagukat, mint az egyetlen igazi imádókat. Ennek eredményeként erőszak és tisztéletlenség alakult ki más vallásokkal és tradíciókkal szemben. Ez a fajta versengés bizalmatlanságot teremt az egyházak között, és a hitelesség hiánya jelentkezik a társadalomban az egész kereszténységgel szemben. A versengés növekszik akkor, amikor a „másik” közösség ellenséggé válik.

Kik az igazi imádók? Az igazi imádók nem engedik a versengés logikáját érvényesíteni azért – ki a jobb, és ki a rosszabb –, hogy befolyásolják a hitet. Szükségünk van „kutakra”, hogy felfrissülhessünk, hogy pihenhessünk, és felülkerekedhessünk a vitákon, versengéseken és erőszakon. Szükségünk van olyan helyekre, ahol megtanulhatjuk, hogy az igazi imádók „lélekben és igazságban” imádnak.

Kérdések

1. Mi a fő oka az egyházak közötti versengésnek?
2. Képesek vagyunk-e elismerni a közös „kutat”, amely segít, hogy megpihenhessünk a viták és versengések közepette?

Imádság

Kegyelmes Isten! Egyházaink gyakran a versengés logikáját választják. Bocsásd meg nekünk az önteltség bűnét. Belefáradtunk a dicsőség hajszolásába. Engedd meg, hogy pihenjünk a kútnál. Frissíts fel bennünket az egység vize által. Megtisztítva közös imádságunk által. Lelked, mely a kőosz vizei fölött lebegett, hozzon nekünk egységet a megosztottság helyett. Ámen.

3. nap

Bevádolás II.

„Nincs férjem” (Jn 4,17)

Olvasmányok

- 2 Kir 17,24–34: *Asszíria meghódította Samáriát*
- Zsolt 139,1–12: *„Uram, te megvizsgálsz és ismeresz engem”*
- Róm 7,1–4: *„Meghaltatok a törvény számára a Krisztus teste által”*
- Jn 4,16–19: *„Nincs férjem”*

Magyarázat

A samáriai asszony így felelt Jézusnak: „*Nincs férjem.*” A beszélgetés az asszony házasságáról szól. A párbeszédben másra terelődött a szó – a víz helyett az asszony férjére. „*Menj el, hívd a férjedet, és jöjj vissza!*” (Jn 4,16), de Jézus tudja, hogy az asszonynak öt férje volt, és akivel most együtt él, az nem a férje.

Mi van az asszonnyal? Férjei kérték a válást? Özvegy volt? Voltak gyerekei? Az ilyen típusú elbeszélésnél merülnek fel ezek a kérdések.

Jézust érdekelte az asszony másféle élethelyzete, amelyet persze ismert, de nyitott maradt a találkozásra. Jézus nem ragaszkodott az asszony válaszána morális értelmezéséhez, de úgy tűnt, hogy tovább akarja vezetni. Ennek eredményeképpen az asszony magatartása Jézus hatására megváltozik.

Ezen a ponton a kulturális és vallási különbözőséből fakadó akadályok háttérbe kerülnek azért, hogy helyet adjanak valami sokkal fontosabbnak: ez pedig a szembesülés a hittel. Jézus magatartása lehetőséget ad arra, hogy újabb kérdések merüljenek fel: kérdések, amelyek a nők lenézése és marginalizálásával kapcsolatosak; kérdések azokról a különbségekről, amelyek a keresett, imádságainkban kért egység útjában állnak.

Kérdések

1. Melyek azok a bűnök, amelyek felismerhetők közösségeinkben?
2. Mi a helyük és szerepük a nőknek gyülekezeteinkben?
3. Mit tudnak gyülekezeteink tenni annak érdekében, hogy a nők és lányok elleni erőszak megelőzhető és elkerülhető legyen?

Imádság

Ó, aki mindenek felett állsz, hogyan hívhatnánk téged bármilyen más néven? Milyen éneket énekelhetnénk neked? Nincs szó, mely kifejezne téged. Milyen lélek érthetne meg téged? Nincs értelem, mely felfogna téged. Te kimondhatatlan vagy; minden, amit hallottunk, tőled volt. Megismerhetetlen vagy; minden gondolat tőled jött. Minden teremtmény téged hirdet, azok, akik beszélnek, és azok is, akik némák. Mindenki téged óhajt, mindenki utánad vágyakozik. Minden létező hozzád imádkozik, és minden lény, amely képes elmélkedni mindenségeden, csöndes éneket énekel neked. Légy irgalmas hozzánk, aki mindenek felett állsz! Hogyan hívhatnánk téged bármilyen más néven? Ámen.
(Nazianzi Szent Gergelynek tulajdonított ima.)

TEMATIKÁJA

Bibliai gondolatok és imádságok az imahét napjaira

4. nap

Lemondás

Az asszony pedig otthagya korszóját (Jn 4,28)

Olvasmányok

- 1Móz/Ter 11,31–12,4: *Isten megígéri Ábrámnak, hogy nagy néppé teszi, és megáldja*
- Zsolt 23: *Az Úr az én pásztorom*
- ApCsel 10,9–20: „Amit Isten megtisztított, azt te ne mondd tisztátalannak”
- Jn 4,25–28: *Az asszony pedig otthagya korszóját*

Magyarázat

A Jézus és a samáriai asszony közötti találkozás azt mutatja, hogy a párbeszéd a különbözővel, az idegennel, az ismeretlennel étellel teli lehet. Ha az asszony követte volna a kulturális szabályokat, akkor elment volna, amikor meglátja Jézust közeledni a kúthoz. Azon a napon valamilyen okból nem követte a kialakult szabályokat.

Az asszony és Jézus is szakított a megszokott viselkedési normákkal. Ezen a szakításon keresztül újra megmutatták, hogy lehetséges új kapcsolatokat építeni.

Jézus teljesítette Atyja művét, és a samáriai asszony otthagya korszóját a kútnál, jelzi, hogy élete még nem teljesedett be. *János evangéliumában* ő az első, aki Jézust Messiásnak nevezi. A kitörés fontos azok számára, akik vágyakoznak arra, hogy erősebbek és bölcsőbbek legyenek a hitükben.

A samáriai asszony azzal, hogy maga mögött hagyja a vizeskorszót, jelzi, hogy nagyobb ajándékot talált, azt, amely jobb a víznél, ami miatt kijött a kúthoz, és a közösségénél is jobb helyet talált. Felismeri a nagyobb ajándékot, amelyet Jézus, a zsidó idegen kínál számára.

Nehéz megtalálni az értéket, felismerni a jót, a szentet, amely ismeretlen számunkra, és máshoz tartozik. Megtalálni a másikban az értéket: fontos lépés a látható egység felé, amelyre vágyakozunk.

Kérdések

1. A Jézussal való találkozás arra kötelez bennünket, hogy magunk mögött hagyjuk vizeskorszóinkat. Melyek is ezek a vizeskorszók?
2. Melyek a fő nehézségek, melyek meggátolnak bennünket, hogy így tegyünk?

Imádság

Szerető Istenünk, segíts, hogy megtanuljunk Jézustól és a samáriaiaktól, hogy másokkal való találkozásunk új áldást hozzon számunkra. Segíts, hogy átlépjük korlátainkat, és ne féljünk az új kihívásoktól. Segíts, hogy felülkerekedjünk a félelmen Fiaid hívása által. Jézus Krisztus nevében imádkozuk. Amen.

5. nap

Kinyilatkoztatás

„Merítőedényed sincs, a kút is mély” (Jn 4,11)

Olvasmányok

- 1Móz/Ter 46,1–7: *Isten így szólt Jákóbbhoz: Ne félj lemenni Egyiptomba!*
- Zsolt 133: *Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek!*
- ApCsel 2,1–11: *A pünkösd napja*
- Jn 4,7–15: „Merítőedényed sincs, a kút is mély”

Magyarázat

Jézusnak segítségre van szüksége. A hosszú gyaloglás után rátör a fáradtság. A déli hőségtől kimerülve éhes és szomjas (Jn 4,6). Továbbá Jézus idegennek számít. Idegen területen van, és a kút az asszony népéhez tartozik. Jézus szomjas, és mint a samáriai asszony rámutat, merítőedénye sincs. Szüksége van vízre, szüksége van az asszony segítségére: mindenkinek szüksége van segítségre!

Sok keresztény azt hiszi, hogy mindenre tudja a választ, és nincs szüksége külső segítségre. Sokat veszítünk, ha nem változtatunk ezen a látásmódon. Egyikünk sem ér el az isteni kút mélységéig, a hit mégis azt követeli, hogy mélyebben merüljünk el a titokban. Ezt nem tudjuk elszigetelve megtenni. Szükségünk van keresztény testvéreink segítségére. Csak így juthatunk el az isteni misztérium mélységéig.

Közös pont a hitünkben – függetlenül attól, melyik egyházhoz tartozunk –, hogy Isten misztériuma túlmutat értelmünkön. A keresztény egység keresése arra a felismerésre vezet bennünket, hogy nincs olyan közösség, amely képes elérni az isteni vizek mélységét. Szükségünk van vízre, szükségünk van segítségre: mindenkinek szüksége van segítségre! Minél jobban növekszünk az egységben – megosztva védreinket és összekötvé köteleinket –, annál mélyebbre ereszkedünk az isteni kútnak.

A brazil őslakosság hagyománya arra tanít bennünket, hogy az idősek bölcsességéből és a gyermekek kíváncsiságából tanuljunk. Amikor képesek vagyunk elfogadni azt, hogy szükségünk van egymásra, olyanok leszünk, mint a gyerekek: nyitottak a tanulásra. Így nyílik meg számunkra Isten országa (Mt 18,3). Jézushoz hasonlóan kell cselekednünk. Kezdeményeznünk kell, hogy idegen földre léphessünk, ahol idegenek leszünk, de egyre inkább tanulni szeretnénk a különbözőségekben.

Kérdések

1. Emlékszünk-e olyan helyzetre, amikor gyülekezetünk egy másik gyülekezetnek segített, vagy egy másik gyülekezet segített ki a miénket?
2. Fenntartással viseltetik-e egyházunk egy másik egyház segítségével szemben? Hogyan lehet felülemelkedni ezeken a fenntartásokon?

Imádság

Isten, aki az élő víz forrása vagy, segíts megértenünk, hogy minél hosszabb a kötelünk, annál mélyebbre engedhetjük vödrünket a te isteni vizedbe! Ébressz fel minket, hogy felismerjük a másik ember ajándékában mérhetetlen titokzatosságodat. Kérünk, add meg nekünk, hogy leülhessünk másokkal a kútnál, és igyunk vizedből, abból, amely egyetértésre és békére gyűjt össze minket. Jézus Krisztus nevében kérjük ezt, aki arra kérte a samáriai asszonyt, hogy adjon innia. Amen.

6. nap

Bizonyság

„Aki abból a vízből iszik...” (Jn 4,14)

Olvasmányok

- 2Móz/Kiv 2,15–22: *Mózes Midján kútjánál*
- Zsolt 91: *Azoknak az éneke, akik számárra az Úr a menedék*
- 1Jn 4,16–21: *A teljes szeretet kiűzi a félelmet*
- Jn 4,11–15: „Örök életre buzgó víz forrásává lesz benne”

Magyarázat

A párbeszéd, amely azzal kezdődik, hogy Jézus vizet kér, olyan beszélgetéssé válik, amelyben Jézus vizet ígér.

Jézus később újra inni kér ugyanebben az evangéliumban. „Szomjazom” – mondja a keresztén, és Jézus az ígéret vezénnyel – mely az ő átszűrt oldalából folyik – forrásává válik. Ezt a vizet, ezt az életet kapjuk Jézustól a kereszttségben; és az vízzé válik, amely belőlünk tör fel, hogy másoknak adhassuk, másokkal megosszuk.

Íme, egy brazil asszony tanúsága, aki ivott ebből a vízből, és akiben ez a víz forrásává vált. A Campo Grandéban élő *Romi* lelkes volt egy pünködsi gyülekezetben. Egy este a szomszédja – egy tizenhat éves őslakos lány –, *Semei* fiúgyermeknek adott életet. Egyedül volt a kunyhójában, a földön fekvé találtak rá, vérzett. *Romi* kórházba vitte.

Mindenki azt kérdezte, hogy hol van *Semei* családja. Megtalálták, de a családtagok semmireől nem akartak tudni. *Semeinek* és gyermekének nem volt hova mennie. *Romi* befogadta őket szerény otthonába. Annak ellenére, hogy *Semei* nem volt a rokona, az őslakosokkal szembeni előítéletek pedig igen erősek Campo Grandéban.

Romi nagylelkűsége a szomszédait is nagylelkűsége készítette. Egy másik édesanya, a katolikus *Veronika* szoptatta *Semei* gyermekét addig, amíg ő meg nem gyógyult.

A víz, amelyet Jézus ad, és amelyet *Romi* testvér is megkapott a kereszttségben, forrásává vált, és életet adott *Semeinek* és gyermekének. *Romi* tanúságtétele által ugyanez a keresztvíz forrássá vált *Romi* szomszédainak életében is. A kereszttség vize az élet forrásává válik a keresztény szeretet ökumenikus tanúságtételén keresztül, izelítőt adva ezáltal is abból az örök életből, amelyet Jézus megígért számunkra.

Hétköznapú életünkben egyszerű gesztusokra van szükségünk, hogy igazi baráti kapcsolatokat alakíthassunk ki. Ezek az evangéliumról és vele az ökumenikus kapcsolatok fontosságáról tanúskodnak.

Kérdések

1. Hogyan értelmezzük Jézus mondatát: „...aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne” (Jn 4,14)?
2. Hol találkozunk olyan keresztényekkel, akik mások számára örök életre buzgó víz forrásává válnak?
3. A közösségek életében mely helyzetekben kellene az egyházaknak egységesen felszólalniuk, hogy az életre buzgó víz forrásává legyenek?

Imádság

Szentháromság egy Isten, Jézus példáját követve tégy bennünket is szereteted tanúivá. Add meg nekünk, hogy az igazság, a béke és a szolidaritás eszközei lehessünk. Add, hogy Lelked valódi cselekvésre és egységre mozdítson bennünket. Add, hogy a falak hiddá alakuljanak át. Jézus Krisztus nevében és a Szentlélek egységében imádkozva kérünk. Amen.

7. nap

Bizonyság

„Adj innom” (Jn 4,7)

Olvasmányok

- 4Móz/Szám 20,1–11(13): *Izráel fiai a Cin-pusztában, Meribá*
- Zsolt 119,10–20: „Ígédről nem feledkezem meg”
- Róm 15,2–7: „Az Isten adja meg nektek, hogy egyetértés legyen közöttetek”
- Jn 4,7–15: „Adj innom”

Magyarázat

A keresztényeknek bizakodóknak kellene lenniük, mert találkozva és tapasztalatokat cserélve másokkal – akár más vallási hagyományokkal – az életük megváltozhat, és ez segít elérni a kút mélységét. Közelebb kerülve számunkra idegen emberekhez, forrásaikra szomjazva nyitottak leszünk arra, hogy megtapasztaljuk „Isten csodáit”, amelyeket hirdetünk.

A pusztaságban Isten népe víz nélkül volt, és Isten Mózeset és Áront küldte, hogy fakasszanak vizet a sziklából. Isten gyakran hasonlóképpen, másokon keresztül találkozik szükségünkkel.

Ahogy segítségül hívjuk az Urat szükség esetén – mint a samáriai asszony, aki Jézushoz így szól: „*Uram, add nekem azt a vizet*” –, úgy az Úr is válaszol imádságainkra azáltal, hogy a másik emberen keresztül megadja azt, amit kérünk. Így feljűk kell fordulnunk, és azt kell kérnünk tőlük: „adj innom”.

Kéréseinkre a felelet olykor már fellelhető azokban a jóakarató emberekben, akik körülöttünk vannak. A Brazíliában élő *guarani* indiánok nyelvében nincs megfelelő szó az élet többi részétől elkülönített „vallásra”. Az a kifejezés, amelyet általában használnak, szó szerint azt jelenti: „jól érezzük magunkat” („*ñande reko katu*”). Ez mindahhoz kapcsolódik, ami javítja és fejleszti a közösséget, és elvezet a mi „jólétünkbe” (*teko katu*).

A guaranik arra emlékeztetnek bennünket, hogy a keresztényeket először úgy hívták: „*az Úr útjának követői*” (ApCsel 9,2).

Kérdések

1. Hogyan gazdagította Isten értelmünket és tapasztalatunkat más keresztényekkel való találkozás által?
2. Mit tanulhatnak a keresztény közösségek az őslakosok bölcsességéből és más vallási hagyományokból a mi környezetünkben?

Imádság

Élet Istene, aki vigyázol minden teremtményre, igazságosságra és békére hívsz bennünket, add, hogy a biztonságot ne fegyverkéntől, hanem tiszteletből kapjuk! Add, hogy erőnk ne erőszakból, hanem szeretetből valósuljon meg! Add, hogy gazdagságunkat ne a pénz, hanem az egymásra figyelés határozza meg! Add, hogy életünk útját ne a törtetés, hanem az igazság határozza meg! Add, hogy győzelmiünket ne a bosszú, hanem a megbocsátás vezérelje! Add, hogy az egység ne a hatalom kereséséből következék, hanem abból, hogy akaratomat követjük! Add, hogy nyíltan és bizalommal védjük meg a teremtmények méltóságát, megosztva ma és mindörökké a szolidaritás, az igazságosság és a béke kenyerét. Jézus, szent Fiaid, testvérünk nevében kérünk, aki áldozatává lett erőszakunknak, és még a kereszt magaságából is megbocsátott nekünk. Amen. (Egy szegénységgel foglalkozó brazil konferencián elmondott imádság.)

8. nap

Tanúságtétel

Sokan hittek benne az asszony szava miatt (Jn 4,39)

Olvasmányok

- 2Móz/Kiv 3,13–15: *Mózes az égő csipkebokornál*
- Zsolt 30: *Az Úr életben tart minket*
- Róm 10,14–17: „Milyen kedves azoknak a jövőtele, akik az evangéliumot hirdetik!”
- Jn 4,27–30,39–40: *Sokan hittek benne az asszony szava miatt*

Magyarázat

A samáriai asszony szívében változás történik, és Jézus követőjévé válik. Elkezd hirdetni népének, hogy megtalálta a Messiást. Sokan hittek Jézusban „*az asszony szava miatt*” (Jn 4,39). A Jézussal való találkozás következtében megváltozik az asszony élete, és tanúságának ereje lesz nemzetségében. Nyitottságának köszönhetően felismeri az idegenben „*az örök életre buzgó víz forrását*” (Jn 4,14).

A keresztény hitnek kulcsfontosságú része a misszió. Minden keresztény feladata, hogy Isten nevét hirdesse. *Ferenc* pápa ezt mondta misszionáriusainak: „Bárhová mentek, mindig gondoljatok arra, hogy Isten Lelke előttetek jár.” A misszió nem prozelitizmus. Azok, akik tisztán hirdetik Jézust, olyan párbeszédet tudnak kialakítani másokkal, amely nyitott egymás megismerésére és a különbözőségek tiszteltére.

Missziókn azt várja el tőlünk, hogy tanuljunk meg úgy inni az élő vízből, hogy a kutat ne foglaljuk el. A kút nem a miénk. Az élő víz forrása Krisztus által adatik, melyből életet nyerünk.

Missziókn egyszerre történik beszéd és tanúság által. *Helder Camara* néhai brazil érsek (1909–1999) egyszer azt mondta, hogy sokan azért lettek ateisták, mert kiábrándultak azokból a hívó emberekből, akik nem azt teszik, amit mondanak. Az asszony tanúbizonysága ahhoz vezette közösségét, hogy higgyen Jézusban, mert szavai és cselekedetei összhangban voltak egymással.

Ha a mi beszédünk és cselekedetünk hitteles, akkor a világ meghallja hitünket. „*Hogyan is higgyenek abban, akiről nem hallottak?*” (Róm 10,14)

Kérdések

1. Mi a kapcsolat az egység és a misszió között?
2. Ismerünk olyan embereket közösségünkben, akiknek élettörténete az egységről tanúskodik?

Imádság

Istenünk, aki az élő víz forrása vagy, tégy bennünket az egység tanúivá beszédünkön és életünkön keresztül. Segíts, hogy megértsük, a kútnak nem mi vagyunk a tulajdonosai, és adj nekünk bölcsességet, hogy örülni tudjunk a kegyelemnek, melyet a másik emberben is megtalálunk. Formáld át szívünket és életünket, hogy az evangéliumnak igazi hordozói lehessünk. Add, hogy a másik emberrel való találkozás olyan legyen, mintha veled találkoznánk. A te Fiaid, Jézus Krisztus nevében és a Szentlélek egységében kérünk. Amen.

Az ökumenikus helyzet Brazíliában

A brazil ökumenikus mozgalom a 19. századtól az országban működő protestáns missziós társaságok felekezeti közötti együttműködésében gyökerezik. A protestáns együttműködés bátorította 1903-ban a presbiteriánus *Erasmus Braga* lelkészt, hogy létrehozza az Evangéliumi Szövetség és a Keresztény Törekvés nevű szervezetet. Mindkét intézmény arra hivatott, hogy elősegítse a különböző protestáns felekezetek közötti egységet és az evangélizációt, valamint az oktatás terén való együttműködést. Ezek a szervezetek amellet is elkötelezték, hogy fenntartsák a vallási egyenlőség demokratikus elvét.

A latin-amerikai felekezeti közötti missziói együttműködésnek szentelt Panama-kongresszus 1916-ban jelentősen megerősítette ezeket a kezdeményezéseket. (E kongresszust a skóciai Edinburghban 1910-ben rendezett nemzetközi missziói konferencia elleni tiltakozásként tartották,

ra. Ez a szervezet később nagy szerepet játszott az Egyházak Világtanácsa elképzeléseinek támogatásában. Az evangéliumi szövetség megalapításában a következő egyházak vettek részt: a brazil metodista, episzkopális és presbiteriánus egyház, valamint Brazília Független Presbiteriánus Egyháza. Hozzájuk csatlakozott 1959-ben az evangélikus egyház, 1963-ban a Négy Szegletű Evangéliumi Egyház és 1968-ban a Brazil Pünkösdi Egyház Krisztusért nevű szervezet.

A Brazil Evangéliumi Szövetség számára a misszió nagyon fontos kérdés volt. Ez vezetett az Egyházközi Kapcsolatok Tanácsának létrehozásához, amely arra hivatott, hogy összehangolja a különböző missziói testületek által végzett munkát, és kiküszöbölje az átfedéseket, illetve a különböző képviselők és egyházak versengését.

A CEB munkája során körlevelet is kibocsátott, amelyek fontos társadalmi kérdésekkel foglalkoztak. Szólt például a földreformról, az ok-

keresztény mozgalmakba, például a Keresztény Diákmozgalmak Világszövetségébe (WSCF), fontos lépést jelentett az úgynevezett *szociális evangélium* teológiájának fejlődésében, a kontextuális (adott társadalomra alkalmazott) bibliaértelmezésben. Ezek segítségével képessé váltak a valóságos társadalommal folytatandó párbeszéd megteremtésére.

Az egyházak rákényszerültek, hogy szembenézzenek a különféle társadalmi csoportok gazdasági jellegű és egyéb konfliktusaival. *Richard Shaull* amerikai teológus hatására a forrongás egyre intenzívebb lett. Ő volt a forradalom teológiájának úttörője. Egy másik fontos hatás a francia katolikus papok példája volt, akik megpróbálták a szegények között élni, és ez sok brazil fiatalra ösztönzően hatott. A kihívás az volt, hogy olyan teológiát támogassanak, amely elméletében és reakcióiban mind a brazil kultúrát, mind a brazil társadalom problémáit megtestesíti.

nása volt, hogy kritikusan szemlélte a gazdasági fejlődés uralkodó modelljét. Ekkoriban a „haladás” és az „iparosítás” ideája szolgált annak igazolására, hogy kevesek vagyontudnak felhalmozni, míg a népesség többsége számára elérhetetlenek a megtermelt áruk éppúgy, mint a jólét. A négy konferencia hatására a misszióra és társadalmi változásra való ökumenikus odafigyelés érezhető volt a római katolikus egyházban is. Egyik folyóirata nyilvánosságra is hozta az eredmények egy részét. Az egyház társadalmi felelősségének teológiai visszatükröződése nagyban hozzájárult az ökumenikus mozgalom kibontakozásához.

Az 1964-es katonai puccsot követő években a Brazil Evangéliumi Szövetséget fokozatosan szétzilálták. Az ökumenikus munka azonban, amelyet a konföderáció támogatott, nem tűnt el teljesen. A II. vatikáni zsinat eredményeképpen a Brazil Római Katolikus Egyház egyre nyitottabbá vált a többi keresztény egyházzal

lelkész és *Dom Paulo Evaristo* São Pauló-i érsek koordinálta ezt a tevékenységet. Céljuk az volt, hogy megakadályozzák a politikai bűncselekményekkel kapcsolatos iratanyag megsemmisítését a diktatúra végén, és hogy információt gyűjtsenek az elnyomó államhatalom által elkövetett kínzásokról. Azt remélték, hogy ha feltárják a katonai diktatúra jogsértéseit, abból tanulni fog a brazil társadalom.

Az elnyomás egyes megnyilvánulásai és az emberjogi ügyek maradtak a brazil ökumenikus mozgalom központi kérdései. Fontos kiemelni a különböző egyházak azon teológusainak hozzájárulását ehhez, akik azonosultak az ökumenikus mozgalom törekvéseivel.

A Brazil Római Katolikus Egyház, a Brazíliai Evangélikus Egyház, az Episzkopális Anglikán Egyház és a Metodista Egyház vezetői 1975-ben együttesen tűzték ki célul az Egyházak Nemzeti Tanácsának létrehívását. Elképzelésük 1982-ben vált valóra, amikor megalakult a Brazil Keresztény Egyházak Nemzeti Tanácsa (CONIC). Brazíliában az ökumenikus mozgalmat e szervezet fogja össze. Támogatja a szerves kapcsolatok kialakítását, fenntartását a tag-egyházak között, és ösztönzi a lelkipásztorokat, hogy minden tevékenységük közben érvényesítsék az ökumenikus szempontokat.

A meglehetősen összetett brazil vallási környezetben a CONIC igyekszik elősegíteni a más vallásokkal való párbeszédet is, csökkenteni a vallási fundamentalizmus hatásait az egyre növekvő vallási intolerancia közepette. A szervezet vezető szerepet vállalt az egyházak és a társadalom közötti dialógusban is. Teológiai válaszokat dolgozott ki a társadalomból érkező különböző észrevételekre, az emberi jogokért küzdő vallási csoportok és mozgalmak között felmerülő kérdésekre (néha konfliktusokra).

A Brazil Keresztény Egyházak Nemzeti Tanácsának egyik legfontosabb tevékenysége a keresztény egységért tartott imahét évenkénti megszervezése. Ezenfelül a 2000-ben, 2005-ben és 2010-ben megrendezett böjti kampányt is támogatta, a Brazil Katolikus Püspöki Konferenciával együtt. (A negyedik ökumenikus böjti kampányra 2016-ban kerül majd sor.)

A brazil ökumenikus mozgalmon belül sok különféle szervezetet találunk; ide tartozik például a Latin-amerikai Egyházak Tanácsának brazil szekciója, az Ökumenikus Bibliai Tanulmányi Központ (CEBI), az Evangélizáció és Oktatás Szolgálatának Ökumenikus Központja. De ide tartoznak olyan szervezetek is, mint a Szolgálatok Ökumenikus Koordinációja és a Koinonia Ökumenikus Jelenlét és Szolgálat is.

Ezek a szervezetek a braziliai ACT Forumban működnek együtt, közösen kialakítva a nemzeti ökumenikus mozgalom stratégiáját. Ezenkívül létezik még egy Keresztény Egyházak Szövetsége nevű szervezet (a Megbékélés Háza) is, amely elősegíti az egyházak közötti találkozásokat és képzéseket, valamint támogatja az egyházi kiadókat és egyetemeket.

Sokféleképpen tanúskodhatunk egységünkéről, de mindig azt keressük, hogyan lehet átalakítani azokat a struktúrákat, amelyek erőszakot szülnek, és eltávolítanak bennünket Isten országától, az igazságosság és béke honától (Róm 14,7). ■

amelynek szervezői nem hívták meg maguk közé a Latin-Amerikában aktív missziói szervezeteket, mert néhányan közülük a terület más keresztény közösségei között térítettek. A kongresszusról készült sok feljegyzés egyike *Hans Jürgen Priéné*, aki megjegyezte, hogy a tanácskozás a Latin-Amerikában működő legteljesebb protestáns misszió végét jelezte. Ugyanakkor segítette a protestáns misszióval kapcsolatos kérdések kritikai átgondolását a túlnyomórészt római katolikus környezetben.)

A Panama-kongresszus után megalapították a Brazil Együttműködési Bizottságot, amely tizenkilenc egyházi közösséget fogott össze, beleértve az egyházakat, a missziós társaságokat és más evangéliumi szervezeteket is. Később több területi konferenciát is rendeztek a latin-amerikai missziói együttműködés megvitatására.

1934-ben hozták létre a Brazil Evangéliumi Szövetséget (CEB) az ökumenikus mozgalom támogatásá-

ratás javításának kérdéséről, a műveltség terjesztéséről.

A CEB részt vett a latin-amerikai evangéliumi konferenciákon is. A legjelentősebb ezek közül az 1961-ben Limában tartott értekezlet volt. E konferencia bizottságából alakult aztán a Latin-amerikai Keresztény Evangéliumi Oktatási Bizottság és az Egyház és Társadalom Latin-Amerikában Bizottság. Az utóbbi különösen is fontos szerepet játszott az ökumenikus mozgalom fellendítésében Brazíliában.

Fontos szerephez jutottak az ország egyházi ifjúsági mozgalmak, keresve a választ az egyház társadalmi felelősségének kérdésére. A keresztény ifjúsági világkonferencia (Oslo, 1940) nagyban segítette ennek a kezdeményezésnek a megerősödését. E konferencián a fiatal brazilok betekintést nyerhettek az európai és az egyesült államokbeli bibliai és teológiai látásmódban.

Az, hogy a brazil fiatalok egyre jobban bekapcsolódtak a nemzetközi

1953-ban a CEB-en belül létrehozták az Egyház Társadalmi Felelősségének Osztályát. Az új részleg célja az volt, hogy kiértékelje a szociális munkát és az evangélizációt, különös tekintettel a társadalmi és politikai összefüggésekre. Ennek eredményeképpen négy nemzeti konferenciát szerveztek, hogy protestáns szemmel tekintsék át a brazil valóságot, és meghatározzák a teendőket. A négy konferencia a következő témákat vitatta meg: az egyház társadalmi felelőssége (1955); az egyház társadalmi felelősségének tanulmányozása (1955); az egyház jelenléte és a nemzet fejlődése (1960); Jézus Krisztus és a brazil forradalmi folyamat (1962).

A harmadik és a negyedik konferencián már látható volt a nyitottság a párbeszédre a római katolikus egyházzal, amely szintén találkozókat szervezett a társadalmi és politikai problémák megvitatására.

Az 1950-es és 1960-as években az ökumenikus mozgalom jellemző vo-

lító párbeszédre, és egyre inkább tudatára ébredt az egyház társadalmi felelősségének. A politikai elnyomással szembenézve az egyházakat elválasztó tanításbeli különbségek másodlagos jelentőségűvé váltak a brazil nép által tapasztalt nyomasztó szociális problémákhoz képest. Ez hozzájárult az ökumenikus mozgalom újraéledéséhez és megerősödéséhez.

A katonai diktatúra idején a protestánsok és római katolikusok ökumenikus csoportjai – amelyek soraiban nem keresztény emberek is voltak – követték a demokratikus nyitottság elvét, küzdöttek az emberi jogokért, leleplezték a kínzásokat. Ezek az ökumenikus szövetségek más csoportokat és projekteket is erősítettek, amelyek az emberi jogok érvényesüléséért tevékenykedtek. Ez a *Brasil Nunca Mais* (Brazília soha többé) javaslat háttere, amelyet az Egyházak Világtanácsa és a São Pauló-i érsek-ség közösen állított össze az 1980-as években. *Jamie Wright* presbiteriánus

Lelki üzenet – napi adagokban

Pesterzsébeti kiállításmegnyitó

► Aki múlt péntek óta belép a pesterzsébeti Csili Művelődési Központ Muszély Ágoston termébe, készüljön fel rá, hogy különleges lelki élményben lesz része. Nyolcvannégy „adag” szívre és lélekre ható gondolatot olvashat, miközben magával ragadja az írott üzenetet illusztráló képzőművészeti alkotások szín- és formavilága. A *Napi adagok – Bátorító szavak az év minden napjára 84 képben* című kiállítás ötletgazdájával, az „adagok” szerzőjével, a Magyarországi Baptista Egyház kommunikációs vezetőjével, *Háló Gyula* pestszentimrei lelképásztorral beszélgettünk a január 9-ei megnyitón.

– Az Ön megfogalmazásában itt olvasható gondolatok kis könyvecske formájában két alkalommal is napvilágot láttak már. Hogyan született ez meg?

Napi adagok – 28. hét

Vasárnap

„Péter ekkor így szólt hozzá: Ezüstöm és aranyam nincsen, de amim van, azt adom neked: a názáreti Jézus Krisztus nevében kelfel, és járj!” (ApCsel 3,6)

Nem a hiányból élsz. • Ne sajnáld, hogy valamit nem adhatsz, mert nincs. Azt add, amid van!

Hétfő

A képzeletnek szárnyalni kell! • Ne mások szabjanak határt képzeletednek! Ne hagyd, hogy ők nyíróbálgják a szárnyad, repülj!

Kedd

Az ifjúság titka • Őrizd meg alkotóképességedet, ha lelkedben nem akarsz megöregedni!

Szerda

Tanács vagy tűz • Sose elégedj meg tanácsadással! Gyűjts tüzet a másikkban!

Csütörtök

Önmagad miatt tedd! • Tisztelet és megbecsülés miatt ne tégy semmit, mert bábbá válsz!

Péntek

Panasztól a jóig • Ne gondold, hogy jótetteidet hangos üdvívalgás fogadja! Ellenkezőleg. De el kell döntened: panaszkodsz, vagy teszed a jót!

Szombat

Aki állja... • Bírd a kritikát! Inkább gondolkozz magyarázkodás és visszavágás helyett!

– Tíz karácsonnyal ezelőtt azon gondolkodtunk a feleségemmel, *Ágival*, hogy milyen ajándékkal lepjük meg barátainkat és ismerőseinket. Több ötlet is felmerült, végül egy olyan kis könyvecske született, amelybe 365 gondolatot gyűjtöttem össze, vagyis az év minden napjára jut egy-egy reményt adó és cselekvésre ösztönző üzenet. A *Napi adagok* címet adtam neki. Zsebben is elfér...

– Említette, hogy a reményadás, illetve a cselekvésre ösztönzés volt a gyűjtemény fő célja. Hogyan lehet ez utóbbit elérni?

– Gyermekkorom óta rengeteget olvasok, és nagyon sok olyan gondolat halmozódott fel bennem, amely a mindennapokban elkísért. Ebben a könyvecskében ezeket egy-két mondatosra redukáltam, majd heti bontásban – vasárnaptól szombatig – rendeztem el. A vasárnaphoz mindig egy-egy bibliai szakaszt is választottam, a többi gondolat közül pedig igyekeztem minél többet felszólító módon megfogalmazni. Vallom ugyanis, hogy ebben a formában még inkább készítenek bizakodásra és a jó cselekvésére.

– A kiállításon körbetekintve bátran mondhatjuk: négy képzőművész

barátját valóban alkotásra ösztönözték a leírt üzenetek...

– Amikor elkészült a könyvecske, több cukrászda- és kocsmatulajdonost megkértem, hadd tegyen ki a boltjukban. Így jutottak el a *Napi adagok* Dunaharaszti egyik cukrászdájába is.

Egy nap *Lehel András* festőművész, grafikus barátom hívott fel, hogy jó lenne egyet cukrászdáznunk és egy kicsit beszélgetnünk. Amikor elérkezett a megbeszélt alkalom, nemcsak ő volt ott, hanem a Dunaharaszti Művészeti Egyesület néhány más tagja is – *Mikó F. László*, *Volker Schwarz* festőművész barátaim, illetve később csatlakozott *Artner Ilona* iparművész is. A kezükben szorongatták a *Napi adagokat*, és azt kérdezték, készíthetnének-e hozzá

kapcsolódó alkotásokat, mert nagy hatással van rájuk mindaz, amit olvastak. Igen meglepődtem, de nagyon örültem neki.

– *Mennyi ideig tartott elkészíteni, illetve hogyan dolgoztak a képeken?*

– Felosztották maguk között az idézeteket, majd mindenki munkához látott. Huszonegyszer huszonegy centiméteres falapokra dolgoztak, az elkészült képeket és a hozzájuk tartozó gondolatokat pedig a heti bontásnak megfelelő hetes blokkokban, külön-külön tablókön rögzítettük.

2006-ban kezdték el barátaim a munkát, és 2009-ben volt az első kiállításunk. Nem is volt egyszerű helyszínt találnunk, hiszen az ötvenkét tabló összesen több mint száz méter hosszú lett.

– *Itt, a Csiliben sem volt elegendő hely a teljes anyag kiállítására...*

– A tervezés során *Várhalmi András* igazgatóval és *Dávid Anikó* rendezvényszervezővel úgy döntöttünk, az év tizenkét hónapjára való tekintettel tizenkét tablót állítunk ki. A többi sajnos becsomagolva a raktárban maradt.

– *Lesz-e ennek a tárlatnak folytatása?*

– Egyelőre csak terveink vannak: szeretnénk vándorkiállítást szervezni belőle, és jó lenne könyv formában is megjelentetni. Meglátjuk majd, mi fog ebből sikerülni, az Úristen hogyan akarja ezt az anyagot felhasználni.

■ BODA ZSUZSA

Napi adagok – Bátorító szavak az év minden napjára 84 képben. Megtekinthető február 28-ig a Csili Művelődési Központ B épületében (Budapest XX. ker., Baross u. 55.).

A SZERZŐ FELVÉTELEI

SEMPER REFORMANDA

„Isten azonban nemcsak annyiban mutatta meg jó voltát, hogy megtűr maga körül, hanem tevőleg is felénk fordul. Keres, felkínálja kegyelmét, és nálunk akar szállást venni. Két édes és vigasztaló ígéje ez a mi Istenünknek. Hogy egyrészt felkínálja kegyelmét, másrészt jó pásztorként keresésünkre indul. Kegyelmesen felveszi azokat, kik vágyó lélekkel közelednek hozzá. Tehet-e ennél többet? Ezért vigasztaló örömhír az evangéliom. Ki mondhatna ennél örömdetesebbet a bűnös, nyomorult lelkiismeretnek?!”

► *Luther Márton:* Jer, örvendjünk, kereszttyének!
(Szabó József fordítása)

RADNÓTI MIKLÓS

Sem emlék, sem varázslat

Eddig úgy ült szívemben a sok, rejtett harag, mint alma magházában a négerbarna mag, és tudtam, hogy egy angyal kísér, kezében kard van, mögöttem jár, vigyáz rám s megvéd, ha kell, a bajban. De aki egyszer egy vad hajnalon arra ébred, hogy minden összeomlott s elindul mint kísértet, kis holmiját elhagyja s jóformán meztelen, annak szép, könnyűléptű szívében megterem az érett és tűnődő kevésszavú alázat, az másról szól, ha lázad, nem önnön érdekéről, az már egy messzefénylő szabad jövő felé tör.

Semmim se volt s nem is lesz immár sosem nekem, merengj el hát egy percre e gazdag életen; szívemben nincs harag már, bosszú nem érdekel, a világ újraépül, – s bár tiltják énekem, az új falak tövében felhangzik majd szavam; magamban élem át már mindazt, mi hátravan, nem nézek vissza többé s tudom, nem véd meg engem sem emlék, sem varázslat, – baljós a menny felettem; ha megpillantsz, barátom, fordulj el és legyints. Hol azelőtt az angyal állt a karddal, – talán most senki sincs.

1944. április 30.

HETI ÚTRAVALÓ

„A törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által jött el.” (Jn 1,17)

Vízkereszt ünnepe után a 2. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi azt látatják, miként jelent meg az Úr Krisztus dicsősége e világban. Számunkra Jézus Krisztusban látható Isten akarata, s benne jött el hozzánk az üdvösség, mely kegyelemből árad. Ő „a láthatatlan Isten képe: minden őáltala és őérte teremtetett, és őbenne áll fenn minden” (Kol 1,15–17; LK). Egy menyegzőn az Úr Jézus örömet szerzett: a vizet jó borrá változtatta. Szólt: „Töltsétek meg a vedreket vízzel!...vigyetek a násznagynak! (...) Ezt tette Jézus első jelként a galileai Kánában, így jelentette ki dicsőségét, és tanítványai hittek benne.” (Jn 2,7–8.11) *Luther dr.* szerint: „A víz borrá változtatása azt jelenti, hogy Jézus a törvény értelmét megédesítette. A törvény Krisztust követeli, és hozza alá; hogy kegyelme a hitben újjászüljön, és igazi jócselekedetek végzésére képesítsen.” „Örvendezetek Istennek, minden földek!” (GyLk 718) Jézus tettével egybecsengenek Pál nekünk írt intelmiei:

„...az Úrnak szolgáljatok. (...) a testvérszeretemben legyetek egymás iránt gyengédek (...) A szentekkel vállaljatok közösséget szükségieikben (...) Örüljetek az örülőkkel...” (Róm 12,11.10.13.15) Mózes a törvény megtartására intette a népét, mert a Hóreben az Úr: „Kijelentette nektek szövetségét, amikor megparancsolta, hogy teljesítsétek a tíz ígét, és felírta azokat két kőtáblára.” (5Móz 4,13) „...Jézus szombaton gabonaföldeken ment át, és tanítványai útközben tépdeshi kezdték a kalászeket.” De Mesterü(n)k szerint: „A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért; tehát az Emberfia ura a szombatnak is.” (Mk 2,23.27–28) A törvény érvényességéről ezt tanítja: János óta az örömhír, „Isten országát hirdetik, és mindenki erőnek erejével törekszik felé. De hamarabb elmúlik az ég és a föld, mint hogy a törvényből egyetlen vessző is elveszne.” (Lk 16,16–17) Pállal együtt valljuk: „...a törvény nevelőnk volt Krisztusig, hogy hit által igazuljunk meg.” (Gal 3,24) És: „...azt tartjuk, hogy hit által igazul meg az ember, a törvény cselekvésétől függetlenül.” (Róm 3,28) Az apostoli gyűlés így döntött a pogányokból lett christianusokról: „Mert jónak látta a Szentlélek és mi is, hogy ne tegyünk több terhet rátok a szükségesnél: hogy tartózkodjatok a bálványáldozati hústól, a vértől, a megfulladt állattól és a paráznaságtól.” (ApCsel 15,28–29) Jézus csak a lombátrák ünnepi hetének végén ment fel a templomba, mert az ő ideje még nem jött el. Ezt utottgatták „róla a tömegben: némelyek azt mondták róla, hogy jó ember; mások viszont azt, hogy nem az, sőt félrevezeti a népet.” (Jn 7,12) Nyíltan valljuk: „Mi pedig valamennyien az ő teljességéből kaptunk kegyelmet kegyelemre.” (Jn 1,16) Isten embere az utolsó áldásában is a törvényadásra emlékeztet: „A Sínairól jött az Úr, a Széírről ragyogott rájuk... Mennyire szereti népét! (...) Mózes törvényt adott nekünk... örökségül.” (5Móz 33,2–4) „Ez a szent tízparancsolat. / Ezt adta Istened, Urad... / Szánj meg, Urunk!” (EÉ 433.1)

■ GARAI ANDRÁS

NAPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Kis sólyom

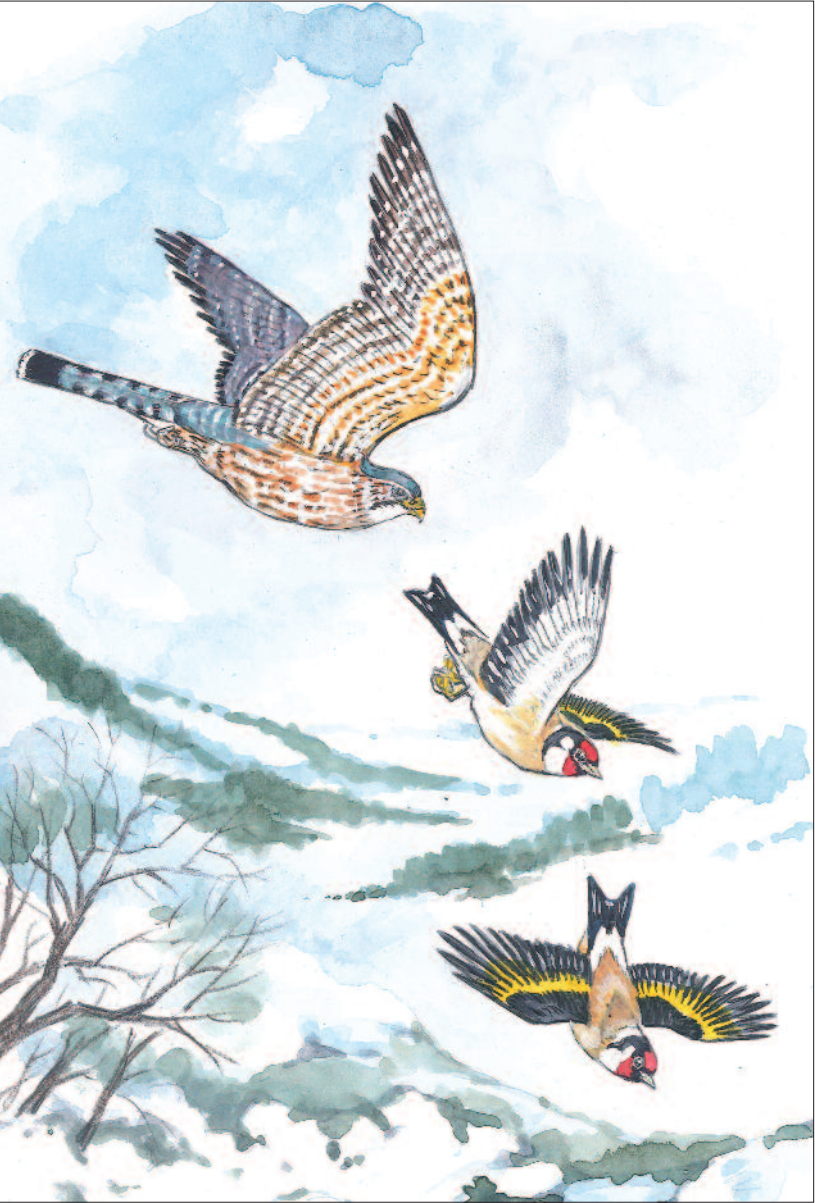
Régebbi könyvekben törpesólyom néven szerepel ez a mindössze gerle nagyságú madár. A tojó valamivel nagyobb méretű.

A hím nagyon szép: felül palakék, rozsdássárga hasoldalán barnásfekete csíkozás. A farka hamvasszürke, a keskeny fehér végszalag előtt szélesebb fekete harántsáv látszik. A tojó és a fiatalok egyszerűbben színezettek.

A kis sólyom hazája a magas észak, Izlandtól az Urálig és Kelet-Ázsia tundrás vidékeiig. Költ Észak-Amerikában is. Hazánkban rendszeres téli vendég, nyílt területeken, az alföldi és tiszántúli legelők felett lehet a leg-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

gyakrabban megfigyelni. Októberben érkezik, és márciusig marad.

A nálunk telelők nem adnak hantgot, de a költőhelyen gyakran hallatják átható „ki-ki-ki” kiáltásukat.

A fátlan tundrán, a tengerpartok közelében, a fellápokon, de az erdős tundra nyíltabb részein is költ. Mint a többi sólyomféle, fészket nem épít, hanem a fákon hollók, varjak, gatyás ölyvek, sasok fészkeit foglalja el, de szívesen költ a talajon is.

A többnyire májusban lerakott tojásokat a hím és a tojó felváltva melengeti, de utóbbi általában több időt tölt a fészkekben. A hím viszont néha eleséget hoz tojásokon ülő párjának.

A kikelő fiókákat hosszú ideig melengetik, később már mindkét szülő eteti őket. Megfigyelések szerint a hím az első héten átlagosan 9-12, a másodikon 11-16, ezt követően a kirepülésig 14-19 alkalommal hozott zsákmányt a fészkekhez. Amíg a fiókák kicsinyek, a tojó a zsákmányt

megkopsztja, és apró darabkákbán adja nekik.

A kis sólyom a levegőben vadászik, elsősorban madarakat fog, de néha apró emlősöket is zsákmányol. A nagyobb testű tojó a gerlét is elkaphatja. A nálunk telelők főleg pacsirtákra, kenderikékre, zöldikékre, tengelicékre vadásznak. A hegyes szárnyaival gyorsan repülő kis sólyom majdnem mindig el is fogja kiszemelt áldozatát.

Védett madár, természetvédelmi értéke ötvenezer forint.

- SCHMIDT EGON
- Kérdések
1. Mit gondolsz, hány tojás lapul a kis sólyom fészkeben?

2. Milyen színűek a tojások?

3. Hány nap alatt kelnek ki a fiókák?

4. Meddig maradnak a fészkekben?

- Válaszok
1. Négy-hat.

2. Szárgásfehér alapon barnán foltosak.

3. 28-30 nap alatt.

4. Körülbelül egy hónapig.

A kánai menyegző

Jézus édesanyjának, Máriának egyik rokona házasodott. Kána városában tartották a menyegzőt. A lakodalomba nemcsak Mária volt hivatalos, Jézust is meghívták a tanítványaival együtt.

Miközben a násznép mulatott, a házigazdáknak rossz hírt hoztak a szolgák: elfogyott a bor! Ez bizony nagy szégyent jelentett a vendéglátók számára, nem is merték senkinek elmondani, csak magukban tanakodtak, hogy mitévők legyenek.

A hír valahogy mégis eljutott Mária fülébe, aki halkan megszűgta Jézusnak. Ő azonban úgy tett, mintha semmi köze nem lenne a dologhoz. Ennek ellenére Mária meghagyta a szolgáknak, hogy bármit parancsol majd a fia, mindent tegyenek úgy, ahogy mondja.

És valóban, Jézus hamarosan azt mondta a szolgáknak, hogy a bejáratnál lévő hat kövedret töltsék tele vízzel. Amikor ezt megtették, azt kérte

tőlük, merítsenek az egyikből, és adják oda a nászagnak.

Mire a násznagy megkóstolta a serlegben lévő italt, a víz borrá változott. De olyan jóízű volt, hogy csodálkozva kérdezte a vőlegénytől: – Miért most szolgáljátok fel ezt a jó bort? Mindenki más akkor adja a silányabbat, amikor a vendégei már megittasodtak!

Jézus tehát csodát tett, tanítványai pedig hittek benne.

A kánai menyegzőt ábrázoló képen betűket is láthattok. Ha az azonos színű betűket helyes sorrendbe rakjátok, egy-egy szót kaptok. A szavakból pedig egy mondatot állíthattok össze. Hogy szól a mondat?

Meghívó EvÉlet-tárlatra

Az *Evangelikus Élet* szerkesztősége szeretettel hív és vár minden érdeklődőt **2015. január 30-án**, pénteken 17 órára a **pesterzsébeti művelődési központ** (Csili) B épületének Muszély Ágoston termébe (Budapest XX., Baross u. 55.)

Budai Tibor grafikusművész **A kerecsensólyomtól a hiúzig** című kiállításának megnyitójára.

Az *EvÉlet* gyermekoldalán *Schmidt Egon* ornitológus, Kossuth-díjas író *Mesélnek az állatok* című rovatát illusztráló grafikákból válogatott tárlatot *Novotny Zoltán* újságíró, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke nyitja meg.

A megnyitón a szerzőpáros dedikál, és kötetek meg is vásárolhatók.

A kiállítás február 18-ig tekinthető meg. Nyitva hétfőtől péntekig 10–18, szombaton és vasárnap 14–18 óra között.

A PÁRIZSI TERRORTÁMADÁS – EVANGÉLIKUS SZEMMEL

Egy hete csak Párizsra gondolok. Bárkivel találkozom, szinte azonnal a Charlie Hebdo szerkesztőségében történekről beszél. Mindenki vérmérséklete, szociális beágyazottsága, esetleg válása szerint. Az alább közölt jegyzetek és blogbejegyzések közvetlenül a merénylet után születtek, sokszor indulat vezérelte a szerzőket, s mi sem értünk minden részletükkel egyet. Mégis közlünk részleteket, hiszen ma erről szól a közbeszéd.

Nemcsak pusztá terrorról, hanem olyan kegyetlen támadásról írnak, amelyet az iszlám vallás nevében követtek el egy olyan újság ellen, amely Mohamed prófétát, a pápát és a zsidó válást egyaránt támadta karikatúráiban. „Je suis Charlie” – hirdette a jelmondat, s én rögtön arra gondoltam, én biztos nem

Keresztyén vagyok – Je suis chrétien

szívesen lennék Charlie. Főként, miután láttam a Mohamed prófétáról és a zsidó rabbikról szóló karikatúrákat, valamint a keresztény vallást támadó rajzokat. Nem akarom felizzítani a kedélyeket, mindenki megtalálja ezeket a hírhedt képeket a neten. Aztán rádöbentem persze, hogy a Charlie fogalom immár nem karikatúrákat jelent, hanem a sokmillió tömeget, amely a terror ellen tiltakozik az európai értékek nevében. Sokaktól eltérő-

en azonban még ezután sem érzem magam Charlie-nak, bár őszintén gyászolom én is a szerkesztőket és a rendőröket. Különös, hogy egyikük, Ahmed épp iszlám hitű, már régen beilleszkedett rendőr volt.

Amióta elolvastam Bartha István írását, annak is első mondatát, rádöbentem: nem vagyok más, mint voltam: keresztyén. Je suis chrétien. Az alapvetés csakis az lehet: ezekre a terrorakciókra semmilyen mentség sincs. Mint ahogy nem lenne mentség arra sem, ha ezután Európát is előzőnléné mindaz – kínvalatás, bombázás, tavasznak hazudott felfordulás –, ami az amerikai értékek ellen is szólt 2001. szeptember 11. után.

■ BWGY

Charlie Hebdo

Mikor kezdődött? Talán akkor, amikor 2005. szeptember 30-án a dán *Jylland-Posten* kulturális rovata karikatúrákat közölt Mohamed prófétáról, óriási felháborodást váltva ki a muzulmán világban? Igaz, hibájakat belátták, és egy következő lapszámban dánul, angolul és arabul bocsánatot kértek. Más nyugati lapok ellenben lelkesen üdvözölték a megjelent karikatúrákat, és fontosnak tartották, hogy ők maguk is leközlőjkék őket. Vagy akkor, amikor *Salman Rushdie* indiai születésű brit író megjelentette *Sátáni versek* című regényét, amely kiváltotta az iszlám világ haragját Mohamed „tisztetetlen” ábrázolása miatt? Vagy még korábban?

A *Charlie Hebdo* nevű francia szatirikus hetilaptól sohasem állt távol a provokáció. Munkatársai erősen vallásellenes nézeteiket rendszeresen kifejezték azzal, hogy durván vallásghalázó karikatúrákat közöltek, mélyen megsértve nemcsak a muzulmán, hanem a keresztyén és zsidó hívőket is. Ők ezeket a képeket nem vallásghalázásnak tekintették, hanem a sajtó- és szólásszabadság kiteljesedésének. Ezért nem volt meglepő, hogy megjelenhettek a lapban Mohamed prófétát kigúnyoló szatirikus rajzok.

A folyamatos provokáció célba ért, és az ellenreakció tizenhét emberéletet követelt. Két, már Franciaországban született, franciául anyanyelvi szinten beszélő, algériai származású férfi betört a *Charlie Hebdo* szerkesztőségébe, és vérfürdőt rendezett. Tizenkét ember, köztük két rendőr vált ennek a támadásnak áldozatává. Ám a dráma még nem ért véget, mert a menekülő két elkövetőt egy nyomda épületében bekerítették, majd lelőtték. Ezzel párhuzamosan, de ezzel a támadással szoros összefüggésben egy harmadik elkövető először lelőtt egy rendőrnőt, majd egy kóser üzletben további

négy embert, tizenötöt pedig foglyul ejtett, mielőtt őt is lelőtték volna a rendőrök.

A brutális támadás óta a világ szolidaritásáról biztosítja a megtámadott francia újság munkatársait, és „Je suis Charlie”, vagyis „Én vagyok Charlie” szlogennel emlékezik a megölt főszerkesztőre és a lap karikatúristáira.

Arról azonban nem szólnak a hírek, hogy ki szolidáris és ki érez együtt a megsértett muzulmánokkal. Vagy ki szolidáris és ki érez együtt a sokszor megsértett és hitükért kigúnyolt keresztyénekkal? Emlékszik még valaki például arra a kiállításra, ahol Krisztust vizeletbe mártva állították ki? A művészi szabadság kiteljesedésének szimbólumaként? Vagy amikor néhány éve karácsonykor a Tilos Rádióban *Bajtai Zoltán*, alias *Barangó* részen az üvöltötte az éterbe: „Ki-irtanám az összes keresztyént!”? A sort talán a végtelenségig lehetne folytatni.

Ez lenne a művészi szabadság, illetve a sajtó- és szólásszabadság? Sajnos a politikailag korrekt beszéd követelménye nem nagyon teszi lehetővé, hogy őszintén beszéljünk ezekről a kérdésekről. Mert ha kettős mércét emlegetne valaki, vagy a jelenség lényegét, hátterét akarná firtatni, akkor a liberális véleményvezérek ösztüze alá kerülne.

Azt azonban tudni kell, hogy amíg az a liberális kettős mérce létezik, hogy engem senki nem sérthet meg, én azonban mindent megtehetek, mert jogom van hozzá, és szabad vagyok, addig ez a gondolkodásmód további táptalajt biztosít az újabb merényleteknek. És ha a hívek érzéseinek tiszteltben tartása nem lesz továbbra sem fontos, a további vérontás kódolva van, és megállíthatatlan lesz.

■ KISS MIKLÓS

Vallási érzékenység

nultam teológiát, és vállaltam a tanító, igehirdető szolgálatot, vagyis ezért lettem lelkész.

És most jön az, ami miatt az egészet fontosnak tartottam leírni. Szoktam ugyanis Istennel perlekedni. Szoktam illetlen kérdéseket feltenni neki. Szoktam ellenkezni az akaratával, de legalábbis az én személyes kis privát szférámat érintő tényekkel nem mindig vagyok elégedett, és ezt neki szoktam szóvá tenni. Nem mindig udvarias modorban. Van, hogy valami nagyon fáj – akár fizikailag, akár lelkileg –, és olyankor nem vagyok udvarias, nem öltözök ki, nem használok diplomatikusszófordulatokat, és nem vagyok tekintettel semmiféle etiketre. Isten elég hatalmas

mas ahhoz, hogy jobban ismerjen engem, mint én magamat. Őt nem csaphatnám be álszent jólféltéssel. Jól tudták ezt a próféták is. Érdemes tőlük tanulni.

És éppen ezért szoktam Istennel viccelni is. És ki szoktam gúnyolni a saját hitemet vagy épp kicsinyhitűségemet is. És jókat szoktam nevetni a *Monty Python* jelenetein, legfőképpen a szinte minden keresztyén által ismert és kedvelt, *Brian élete* című filmen. És igen, szeretem a *South Parkot* esetlen rajzfiguráival, keresetlenül hétköznapi témáival, a legtöbbször nagyon találó, éles, ugyanakkor mélyen elgondolkodtató és szívet szorongató vallás- és társadalomkritikájával. És lehetne még sorolni, hogy mi minden olyan dolog érdekes, vicces és építő számomra, ami kérdéseket vet föl, továbblendít, kizökkent a megszokottból és andalítóbból, vagy épp visszazökkent a kérvágásba.

Szeretném a következő mondatot olyan hangsúlyosan leírni, amennyire csak lehetséges: *Vallási érzékenység nem létezik*. Ha ugyanis én hiszek valamiben, valakiben, vannak elveim, biztos pontjai a gondolkodásomnak, akkor azok számomra fontosak, szentek, pótolhatatlanok, ugyanakkor elvehetetlenek és sérthetetlenek. Ha valaki nekem nem tetsző vagy számomra sértő módon gúnyolódna is a hitem, meggyőződése, vélekedése tárgyain – mint ahogy teszik is némelyek –, akkor sem tudna sem nekem, sem elveimnek, sem az általam szentnek tartottaknak ártani.

Ha valaki engem megsért, akkor annyi történik, hogy megsértődöm. Ha valaki a hitemen gúnyolódik,

akkor annyi történt, hogy kigúnyolta valaki a hitemet. És ha van a gúnyban igazság, akkor jól teszem, ha felismerem, és tanulok belőle. Ha pedig nincs benne igazság, hát akkor legfeljebb szánakozom azokon, akik kigúnyoltak valami olyasmit, amit sokkal jobb volna, ha megértene, és a maguk számára is megtalálnák benne az örömforrást.

Azt nem ígérném meg, hogy ha az életemre törnének, vagy fizikailag bántani próbálnának valakit, aki fontos nekem, akkor ne lennék képes akár erőszakhoz is folyamodni hirtelen felindulásomban. De a gyilkosság akkor is gyilkosság lenne. Előre megfontolt szándékkal, hidegvérrel, vallási okból gyilkolni vagy ezt bármilyen módon is igazolni azonban teljes ellentmondás. Aki elhitheti egy másik emberrel, hogy ha halomra lő fél szerkesztőségnyi újságírókat, aztán idegtépő, rablásokkal és túszejtésekkel teli hajsza végén agyonlöveti magát az őt üldöző commandósokkal, akkor a mennybe jut, az rosszabb, mint az ördög.

Ám nem csak a tévtanító és programozott gyilkosok felelősek a szörnyűségekért. Mert aki azt mondja, hogy elítéli ugyan az erőszakot, „de” azért az újságíróknak sem kellett volna az oroszlan bajszát húzogatniuk, az hallgatólagosan összekacsint az ördöggel. Nincs de.

Európa népei most választás előtt állnak. Az államok vezetői majd intézkednek. Valószínű, hogy tökéletes és jó megoldás nem lesz. A szigorítások mindenkinek ártanak. A terror elűrésével senki nem ért egyet. A terror hatására való meghunyászkodás viszont egészen bizonyosan a legrosszabb, és csak a gonosz batorítja. Nekünk, Isten ismerőknek a felelősségünk, hogy a gonosz ellen annak gonosz fegyverei helyett a világosság fegyvereivel vegyük fel a harcot.

Az ironia, a humor, az elsősorban önmagunkon való nevetni tudás kétségtelenül a világosság fegyverei közé tartozik. A „pogányok” néha megcségyenítenek minket. Ezért egészen nyilvánvaló számomra, hogy a Párizsban halomra lőtt karikatúristák – még ha ezzel nemcsak keresztyén testvéreim egy része, de ők maguk sem értenének egyet – egytől egyig az örökkévaló Isten ügyének mártírjai. Kollégáik nem is késlekedtek fájdalomasan humoros rajzokkal emléket állítani nekik, egyben hitet téve arról, hogy az értelem, a humor, a belátás végül mégis győz a saját magát és rögeszméit túlságosan komolyan vevő humortalanság, a bunkóság, a pusztítás, az agresszió felett.

Ami viszont a maszkos terroristákat illeti, érték imádkoztam. Remélve, hogy elkapják őket, és hogy a megérdemelt tényleges életfogytiglanjukat töltve egyszer eljött volna számukra is a világosság. Sajnálom, hogy végül az ő forgatókönyvük vált valóra.

■ BARTHA ISTVÁN

Az elmúlt napok internetes bejegyzéseiből

Olvasom a párizsi támadással kapcsolatos kommenteket, és megint nem értem az embereket. Mielőtt még megkapnám a magamét, természetesen nem mentem fel a terroristákat, és remélem, megkapják a magukét (*megkapták – a szerk.*), de azért álljon már meg a menet – vélekedik *Scheer Balázs*. Ha valaki bemászik az éhes oroszlán ketrecébe, és elkezd piszkálni, az ne csodálkozzon rajta, ha véletlen megeszik. Évek óta provokálják a fanatikus muszlimokat, egyszer már rájuk robbantották a szerkesztőséget, de nem voltak képesek leállni...

Szörnyű, és minden normális ember elborzad tőle. Szörnyű és borzasztó, mint ahogy minden terrorcselekmény az, bárkinek vagy bárminek a nevében követik is el – szögezi le a Magyar Iszlám Közösség közleménye. – Nem győzzük elégszer, újra és újra elmondani, hogy attól még nem muszlim egy terrorista, hogy az iszlámra hivatkozva követ el bűncselekményt. A terrorista az terrorista, a terroristának a terror a vallása. Nem győzzük elégszer, új-

ra és újra elmondani, hogy az iszlám alapjában véve és általában is tiltja a terrorizmust, annak minden formáját, történjen az emberek vagy akár tárgyak, épületek ellen... a Korán szerint (5,32), aki megöl egy ártatlant, az olyan, mintha az egész emberiséget ölte volna meg. Még háború idején is tilos a civileket megölni vagy akár még egy fát is ok nélkül elpusztítani. Legalábbis az iszlám szerint. De a terroristáknak a terror a vallása (...).

...az egyik legnagyobb bulvárlap, a *Le Parisien* közvélemény-kutatást közölt arról, hogy félnek-e a franciák a fenyegetéstől – írta *Várkonyi Tibor*. – A válaszadók-nak csak tizenhárom százaléka vélte úgy, hogy igen. És mindennek bizonyítására a tévé megmutatta, hogy a République tér tele gyerekkocsikkal, családok teljes létszámban vonultak ki. A France 2 egyik vágása kis bölcsőt közvetített, benne az egy hete született *Victorral*, pályáján az elengedhetetlen táblácska: „Je suis Charlie”, „Charlie vagyok”.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A DUNA TELEVÍZIÓBAN

Bemutatkozik a Győri Evangélikus Egyházközség győr-nádorvárosi fiókegyháza

A győr-nádorvárosi evangélikus templom építésének ötlete első ízben közvetlenül az első világháború lezárulta után vetődött fel. A célra az önkormányzat telket is biztosított a gyülekezetnek. Maga az építkezés mégis csupán a második világháború árnyékában, 1940-ben indulhatott meg. Új templomát 1944-ben vehette birtokba a gyülekezet. Az épületet *Kapi Béla* dunántúli püspök szentelte fel.

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

Január 25-én, a vízkereszt ünnepe utáni utolsó vasárnapon 11 órakor istentiszteletet közvetít a Duna Televízió a győr-nádorvárosi evangélikus templomból. Igét hirdet *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke

A terveket a neves evangélikus építész, *Sándy Gyula* készítette. A nádorvárosi templomot egyik legfigyelemreméltóbb munkájának tartják a szakértők, amely a magyar népi szecesszió kiemelkedő alkotása. A templom belső tere kapcsán kiemelendő a keresztelőkút, melyet *Borsos Miklós* szobrászművész készített, valamint az oltárt ékítő feszület, *Schima Bandi* aranykioszorús ötvösmester munkája.

Az istentiszteletek zenei kíséretét a karzaton elhelyezett, kétmanuális Angster orgona szolgálja. A torony sokáig néma maradt. A gyülekezet áldozatkész adakozásának köszönhetően 1997-ben, a reformáció ünnepén szőlalhatott meg először az új, 531 kilogrammos, gisz hangolású harang.

A templom – az evangélikus Öregtemplommal együtt – a Győri Evangélikus Egyházközség istentiszteleti helye. A gyülekezet a városban nagy népszerűségnek örvendő óvodát, általános iskolát, gimnáziumot és idősotthont is fenntart.

Az ötezer fős győri és Győr környéki evangélikusság és az intézmények lelkesíti szolgálatát hat pásztor látja el, egyikük a január 25-i istentiszteleten igei szolgálatot végző *Szemerei János* püspök.

HIRDETÉS

Meghívó könyvbemutatóra

A Kairosz Könyvkiadó, a Crossborder Film Kft. és a Magyar Rádió (MR) Zrt. szeretettel várja a médiumok képviselőit, az ismerősöket, barátokat és az érdeklődőket *Győri Béla Vasárnapi Újság – Különkiadás* című könyvének bemutatójára. Köszöntőt mond *Jónás István*, az MR Zrt. vezérigazgatója. A kötetet méltatja és a szerzővel beszélget *Belényessy Csaba*, a Crossborder Film Kft. ügyvezető igazgatója.

Helyszín az MTVA/MR márványterme (Budapest VIII. ker., Pollack Mihály tér 8., a Nemzeti Múzeum mögött), *időpont* január 20., 17 óra.

A kötet megvásárolható a bemutató ideje alatt a helyszínen, egyébként a *kairosz.hu* honlap felkeresésével vagy a kiadó 1134 Budapest, Apály u. 2/D alatti boltjában. Nyitva hétfő–csütörtök 9.00–16.00, péntek 9.00–14.00 között.

Istentiszteleti rend • 2015. január 18.

Vízkereszt ünnepe után 2. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.Lekció: Jn 2,1–11; Róm 12,6–16. Textus: 2Móz 33,14–23. Énekek: 358., 338.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) D. Szebik Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Vilmos Andrea; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., szlovák nap, kétnyelvű, ökumenikus) Gulácsiné Fabulya Hilda és Kónya Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV., Megyeri Klub, Megyeri út 207.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Udvardi György és Gáncs Péter; du. 6. (úrv., ifjúsági istentisztelet); **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv. zenés istentisztelet) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) Schulek Máttyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bence Áron; de. negyed 12. Bence Áron; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tóth Orsolya hatodéves teológus; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tóth Orsolya hatodéves teológus; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Horváth-Csitári Boglárka; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Horváth-Csitári Boglárka; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafook, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **XXIII., Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szítás utca 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

Összeállította: BALLA MÁRIA

Szimbolikus nyugvóhely a Donnál elesetteknek

► Az oroszországi Don-kanyarban vívott harcok a magyar hadtörténelem legszomorúbb fejezetei közé tartoznak. A megfelelő fegyverzet és felszerelés nélkül kiküldött, lehetetlen feladattal megbízott magyar honvédek tízezrei szenvedtek és veszték oda a mínusz negyvenfokos orosz télben. Rájuk emlékezőnk ekkortájt, az esztendő első hónapjában szerte az országban a világháborús emlékművek talapatánál meggyújtott mécsesek kis lángjaival. Idén immár a hetvenkettedik évfordulón.

Anyai dédnagyapám az egykori szovjet hadművelleti területen a doni visszavonulás során tűnt el. Hogy pontosan hol, azt nem tudjuk. Az „eltűnt” megjelölés több mindent jelenthet: megsebesült, elesett, vagy hadifogságba került úgy, hogy társai nem látták, így nem tudták nyilvántartásba venni; vagy ha látta valaki, esetleg ő maga is elesett, mielőtt jelenthetne volna. A szovjet hadifogságban elhunytak – Oroszországi Föderációtól kapott – nyilvántartásában nem találtak dédnagyapámra vonatkozó pontos adatokat, feltehetően nem lett hadifogoly. Holttestét nem találták meg, sírja nincs...

A Don-kanyarban, a 2. magyar hadsereg egykori harcainak színhelyén 1997 óta folyik az exhumálás. Az azonosítás után a maradványokat újratemetik a rudkinói II. magyar központi katonai temetőben. Sajnos azonban nem minden katonára fől-

di maradványait lehet azonosítani az azonosítójel hiánya, illetve korróziója miatt – dédnagyapám esetében is erről lehet szó.

A hősi sírok rendezése és méltó ápolása céljából hazánk és az Oroszországi Föderáció kormánya évekkel ezelőtt megállapodást írt alá a háborúkban elesett katonák és polgári áldozatok emlékének megőrkítéséről, valamint sírjaik jogi helyzetéről. Ezután a magyar Honvédelmi Minisztérium megkezdte az Oroszországi Föderáció területén lévő magyar hősi sírok felkutatását és ápolását.

Szűk két esztendővel ezelőtti érdeklődésemre a Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztálya arról tájékoztatott: a minisztérium határozott szándéka, hogy azoknak a magyar katonáknak a nevét, akiknek a sorsa ismeretlen, de a Don környéki harcokban tündek el vagy haltak

meg, szimbolikusan megőrkítsék az oroszországi II. magyar központi katonai temetőben.

Jó egy év múlva a tervezett emléket felállították, s az áldozatok névsorában szerepel a dédnagyapám is. Köszönet a Honvédelmi Minisztériumnak s mindazoknak, akik segítséget nyújtottak ahhoz, hogy hetven esztendővel eltűnése után dédnagyapámnak legalább jelképes sírja lett a messzi Oroszországban. Így a kilencedik X-hez közelítő nagyanyám – hősi halott dédnagyapám lánya, egykori magyar hadiárva – hét évtizeddel a szörnyűségek után megérhette, s egy, a minisztérium által rendelkezésre bocsátott fotón láthatta-láthatja: édesapjának lett egy szimbolikus sírhelye, ahol meg van örökítve a neve.

Bizonyára sokan járnak hasonló cipőben. Azzal, hogy dédnagyapám meghalt a fronton, nagyanyám – alig tíz-egynéhány évesen – vált a családfőnntartóvá, árván maradt öt testvéréről kellett gondoskodnia. Sokszor a legrettenetesebb körülmények között, segítség nélkül, nagy szegénységben kellett felnőniük édesapa nélkül. Apjuk után nem maradt semmi emlék, csupán egy munkakönyv és egy kicsi, sárga fénykép, amelyet még hazaküldött a szeretett családnak, és amely katonatársai körében mutatja. Arcát alig tudjuk ki-venni rajta, de ez az egyetlen, ami megmaradt róla, féltve őrzött családi ereklyeként.

Az elesett egykori magyar honvédek hozzátartozóinak hétköznapiját soha el nem múlóan beárnyékolta a tragédia. A második világégés sok fájdalmas sebe – benne a holokausztal – mind a mai napig ott van sokak szívében. Áldott legyen – felekezetre, származásra, hovatartozásra való tekintet nélkül – mindnyájuk emléke minden magyar szívében!

■ – KZ –

HIRDETÉS

Evangelikus Élet

Mi marad a városból?

Alapító a Fecsketeszékek

Ismerkedj a katonák hűvös emlékeivel 2015

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Merre haladunk?

A *startup* szó még évekig jól csengő elnevezés marad az induló technológiai vállalkozások számára, még akkor is, amikor egy ötlet, majd professzionális megvalósítása annyira kiforrtta magát, hogy az értékét dollártízmilliárdokban lehet mérni.

Az ilyen feltörekvő cégek egyike a *Dropbox*, amely olyan on-line tárhelyet kínál, amely automatikusan szinkronizálja fájljainkat a számítógépünkön és az okostelefonunkon. Vagy ilyen az *Airbnb*, amely a kiadó lakások értékesítésének menő eszköze, mert gondoskodik arról, hogy minőségi ingatlanokra lehessen szert tenni, a bérlőnek már nem kell az ajánlatok szűrését elvégeznie.

És ilyen startup lett tavaly az *Uber* is, amely a városon belüli személyszállítást változtathatja meg. Összekapcsolja ugyanis a ráérő autósokat és az utazni vágyókat, egyfajta taxiszolgáltatásként. Mindezt nagyon egyszerű módon: egy okostelefonos alkalmazással tudunk autót kérni. A fuvardíj összegét a rendszer a telefon GPS-információi alapján állapítja meg, s az összeget automatikusan le is emelik az utas számlájáról, majd húsz százalék levonása után – ennyit keres egy ügyleten az *Uber* – a maradék a sofőr számlájára vándorol. Mindezek végzetével a sofőr és az utas is értékelheti az utazást, vagyis az *Uber* igyekszik gondoskodni arról, hogy csak a megbízható vezetők, illetve utazók maradjanak a rendszerben.

Szakértők becslése szerint az *Uber* ezzel a közvetítői tevékenységgel 2015-ben már 1,5 milliárd dollárt fog keresni.

Az ötlet remek, és a kivitelezéssel sincsen probléma, az *Uber* mégis ne-

héz helyzetben találhatja magát több országban. A személyszállítást a legtöbb államban ugyanis törvények vagy rendeletek szabályozzák. Előírás például, hogy fokozottan figyelni kell az autók műszaki állapotára. Emellett az utas számára a taxiköltség utasbiztosítást is tartalmaz, ezért

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

is lehet, hogy a taxitársaságok majd nem a dupláját kérik el fuvardíjként, mint az *Uber*. Egyre többször lehet hallani, hogy egyik-másik ország éppen az *Uber* betiltására készül, Európában például Spanyolország, Franciaország és Németország tette feketelistára a feltörekvő céget.

A „taxizás 2.0” hosszabb távú perspektívája is igen izgalmas, ha figyelembe vesszük, hogy az egyik nagy befektetőjük a *Google*, amely már évek óta egyre jobb eredményekkel kísérletezik a vezető nélküli autóval. A sci-fikből ismert kép nincs is olyan messze, mint gondolkodnánk: a gépi intelligencia az elkövetkező években rohamosan fog fejlődni, és olyan területekre is betör, amelyeken ma még nem tudjuk nélkülözni az emberi közreműködést. Elég csak arra gondolni, hogy tavasztól a budapesti négyes metró is robotpilóta vezetheti.

Persze a kötött pálya és az autósokkal tömött városi forgalom között elég jelentős különbségek vannak, de

már most lehet látni, hogy a jövőben könnyedén tudunk majd olyan automata autót kérni, amelybe csak beszállunk, majd megérkezve kiszállunk, miközben a jármű a közreműködésünk nélkül, a lehető leggyorsabban és legbiztonságosabban juttatott el a célunkig.

Az *Uber* sikere még egy érdekes dologra hívja fel a figyelmet. A *sharing economy*, azaz a megosztásra épülő gazdaság egy másik olyan terület, amely jelentősen fejlődhet az elkövetkezendő években. Ahogyan napjainkban bárkiből lehet „taxisofőr”, akinek van egy autója és némi ráérő ideje (és a szükséges okostelefonos alkalmazása), úgy egyre természetesebb lesz az is, hogy a javainkat ellenszolgáltatásért vagy más javakért cserébe megoszthatjuk másokkal.

Egyelőre még szárnyait bontogattja a *Miutcánk.hu*, amely éppen ezt a hullámot próbálja meglovagolni: egy közösségi oldalra akarják összegyűjteni az egy lakóhelyen élőket, hogy az emberek segíthessenek egymásnak. Hogy miként? Például úgy, hogy nem kell feltétlenül fűnyírót vennünk, ha a három házzal arrébb lakó szívesen levágja helyettünk a fűvet, esetleg, mondjuk, egy üveg házi lekvárért cserébe, amelyet viszont ő nem szokott befőzni. Az is lehetséges, hogy nem ellenszolgáltatást kapunk az apró segítségért, hanem pontokat, amelyeket egy rendszer tart nyilván, és ha elegendő gyűlt össze, értük szívességet kérhetünk másoktól.

Mindenesetre 2015 is izgalmas esztendőnek ígérkezik – az internetes fejlesztéseket tekintve mindenképp.

■ N. B.

Lovejoy és Oltard üstökösei

Az *Evangélikus Élet* hasábjain gyakran felhívjuk olvasóink figyelmét látványosnak ígérkező csillagászati eseményekre. Ezek jellemzően olyan jelenségek, melyek komolyabb technikai felszereltség és magasabb szintű asztrológiai ismeretek híján is sikeres megfigyeléssel kecsegtetnek, mint például egy teljes vagy akár részleges holdfogyatkozás. Az ilyen típusú hírek között szoktunk említést tenni fényes(ebb) üstökösök feltűnéséről is.

Ezek az előrejelzések azonban a kométák esetén mindig bizonytalansági tényezővel terheltek. Az *Evangélikus Élet* 2013/11. számában említett *C/2011 L4 (PanSTARRS)* a vártnál kisebb mértékű anyagkibocsátása miatt messze alatta maradt a korábban becsült fényességének, és a várt látványos megjelenés helyett kizárólag a laikusoknál jobb eszközparkkal és égboltismeretekkel rendelkező amatőr csillagászoknak adott érdekes megfigyelési célpontot. A lap 2014/3. számában az évszázad üstökösének titulált *C/2012 S1 (ISON)* pedig a Nap közelében egyszerűen darabjaira szakadt és elpusztult.

A tavaly december végén az északi égbolton feltűnt *C/2014 Q2 (Lovejoy)* a szabad szemes láthatóság határán binokulárral vagy kisebb amatőrcsillagász-távcsővel kiváló célpont. A fővárosi és az egyre szaporodó vidéki bemutató csillagvizsgálók kiváló lehetőséget nyújtanak megpillantására január és február folyamán.

Ha kométa, ha üstökösmegfigyelés, akkor emlékezzünk evangélikus eleink ilyen tárgyú feljegyzéseire! De vajon miért jegyezték fel jöttüket? Azért, mert félték az üstökösoktól, baljós előjelnek, háborúk, tűzvész, éhínség, járványok hírnökének tekin-

tették feltűnésüket. Ezek a baljós víziók az ókortól a középkoron át az újkorig meghatározták az üstökösök-ről kialakult képet. A babonás képzetek nemcsak a széles néprétegek, hanem a középkori uralkodó osztály, sőt az egyházi hierarchia szintjén is mélyen meghatározták a közgondolkodást.

„1559. Május 3-án először támad tűzvész Brassóban. Május 8-án ugyanott másodszor támad tűzvész, amelyben hatvan ház ég le. Szeptember 15-én Izabella királyné meghal Székesfehérváron. Ebben az évben egy üstököst látnak.” Az idézet forrása a *Dácia rövid krónikája* című, 16. századi munka, mely eredetileg nem nyomtatásban látott napvilágot: a brassói fekete templom falaira írták! A templom „névadójával” szolgáló

tűzvészben sérült meg a négy, időintervallumok szerint oszlopba rendezett feliratsor. Egy 18. század végi felújítás során aztán levakolták, így végleg eltűnt az olvasók szeme elől.

Születésétől kezdve azonban többen is lemásolták. Egyiküket, *Oltard Márton*t tartják a krónika szerzőjének. Oltard (1546. január 31. – 1591.

április 27.) Brassóban rektorként, Nagyszebenben tanárként, majd ugyanitt, illetve Nagyekemezőn, Nagydisznódon és Medgyesen lelkészként szolgálta száz evangélikus közösségét. A latinul írt *Breve Chronicon Daciae* magyar nyelven a Kriterion Könyvkiadó gondozásában jelent meg 2005-ben Kolozsvárott *Erdei krónika 1520–1570 – Dácia rövid krónikája* 1143–1571 címmel.

■ REZSABEK NÁNDOR

HIRDETÉSEK

Országos presbiterképző tanfolyam Révfülöpön

2015 tavaszán három hétvégén lesz az ötödik országos presbiterképző tanfolyam Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Az első konzultáció időpontja: február 13–15. (péntek estétől vasárnap délig).

Részletes információk: konferenciahotel.hu. Jelentkezni lehet a presbiterképzés@lutheran.hu e-mail címen. A részvételt a Magyarországi Evangélikus Egyház ingyenesen teszi lehetővé.

Útmutató a Magyar Televízióban

Január 18-án, vasárnap 9.50-kor az M1-en *Útmutató* címmel a rászoruló, krízishelyzetben, mélyszegénységben élők megsegítéséről készült összeállítást láthatják. Az adást a Duna World csatornán január 23-án, pénteken 14.50-kor megismétlik. Szerkesztő Nagy László, rendező Horváth Tamás.

Felvételi tájékoztató a Deák téren

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba (1052 Budapest, Sütő u. 1.) a 2015/16-os tanévre felvételizni szándékozó diákok és szüleik számára *január 30-án*, pénteken *16 órakor* megismételjük a 2014 szeptemberében egyszer már megtartott felvételi tájékoztatónkat. Ezen az alkalmon az iskola igazgatója számol be a szülőknek iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszerről, különös tekintettel a szóbeli vizsgákra. A gyerekek pedig diákjaink segítségével ismerhetik meg az iskolát.

Szeretettel várjuk az érdeklődő, most 4. és 8. osztályos tanulókat szüleikkel együtt – elsősorban azokat, akik lemaradtak a szeptemberi alkalomról!

Asztali beszélgetések...

Vekerdy Tamás és Deák László disputája

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve következő disputájára szeretettel várja az érdeklődőket január 29-én, csütörtökön 18 órára a Petőfi Irodalmi Múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.).

Disputapartnerek: Vekerdy Tamás pszichológus és Deák László evangélikus lelkész. Téma: *Mit tanulhatnánk a gyermekektől?*

A rendezvényre a belépő felnőtteknek 600 Ft, diákoknak és nyugdíjasoknak 300 Ft. (A belépővel a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatja.) A beszélgetés élőben követhető az interneten, a pim.hu oldalon.

Meghívó a leprások világnapjának központi ünnepségére

A leprások világnapjának központi ünnepségét január 25-én, vasárnap 4 órakor tartják a zuglói evangélikus gyülekezet templomában (Budapest XIV. ker., Lócsei u.32. – a Bosnyák téri piaccal szemben vagy a római katolikus templom melletti kis parkon átsétálva; a Keleti pályaudvar felől a 7-es, 107-es busszal, az Őrs vezér tér felől a 3-as, 62-es villamossal a Bosnyák térig). A műsorban filmösszeállítás mutatja be az indiai shahdara lepramissziós kórházban és a környező öt nyomornegyedben folyó tevékenységet. Rövid közgyűlés keretében elhangzik a 2014. évről szóló beszámoló. Mindenkit szeretettel várnak!

Luther-konferencia – Révfülöp, 2015

Február 6., péntek

16.00–18.00: Érkezés, bejelentkezés

18.00: Vacsora

19.00: Köszöntés, bemutatkozás – *Isó Dorottya*

19.10: Kezdőáhitat – *Tóth Károly István*

19.30: *Dr. Reuss András*: „Testét, vérét adja ő nekünk”

– Az úrvacsora értelmezésének néhány kérdéséről

21.00: Napzáró imádság (*Luther* – *Litania magna*)

Február 7., szombat

8.00: Reggeli áhitat – *Klimentné Ferenczy Andrea*

8.30: Reggeli

9.30: *Dr. Ittész Gábor*: Sermon von der Bereitung zum Sterben (Felkészülés a halálra – magyarul még meg nem jelent Luther-igehirdetés) és a késő középkori *ars moriendi* kapcsolata

10.45: Szünet

11.15: *Tölly Balázs*: Lapozgatók az Asztali beszélgetésekben

12.30: Ebéd

14.30: *Véghegyi Antal*: „Láthatóan kegyelemből”

15.30: Szünet

16.00: *Dr. Fabiny Tibor*: A kereszt teológiája – A Heidelbergi disputa tételeinek közös olvasása és megbeszélése

17.00: *Dr. Hafenscher Károly*: Van-e okunk az ünneplésre? – Elvi kérdések a reformáció ötszáz éves jubileuma kapcsán

18.00: Vacsora

19.30: Esti imádság – *Weltler Gábor*

Február 8., vasárnap

8.30: Reggeli

10.00: Záró istentisztelet – *Ittész János* ny. püspök

12.00: Ebéd

A konferencia háziasszonya Isó Dorottya veszprémi lelkész.

Jelentkezni lehet a revfulop@lutheran.hu e-mail címen vagy a 8253 Révfülöp, Füredi út 1. postacímen. A konferenciát egyházunk támogatja, így a részvételi díj 9000 forint.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Meghívó a Tessedik Sámuel Alapítvány rendezvényére

A Tessedik Sámuel Alapítvány szeretettel meghívja Önt és kedves családját a *William Byrd énekegyüttes* zenés előadására január 17-én, szombaton 17 órára a gödöllői evangélikus templomba (2100 Gödöllő, Petőfi tér). A koncertet követően szeretettel várjuk baráti együttlétre a Tessedik Galériába (2100 Gödöllő, Lumniczer S. u. 4.). A belépés ingyenes. Szeretettel hívjuk és várjuk!

Szlovák nap Békáson

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség szeretettel hívja híveit és barátait január 18-án a békásmegyeri templomba (1038 Budapest, Mező u. 12.) az összegyülekezés napjára. Délelőtt 10 órakor az istentiszteleten a liturgiát *Fabulya Hilda*, a Szlovák Ajkú Evangélikus Egyházközség lelkésze végzi, szlovák és magyar nyelven igét hirdet *Kónya Attila*, a Boldog Özséb-templom plébánosa. Délben közös ebédre várjuk vendégeinket. 14 órakor *Závada Pállal* új könyvéről *Donáth László* beszélget. Az alkalomra a belépés ingyenes, adományokat jó szívvel fogadunk.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu és info@harangontode.hu.

GYÁSZJELENTÉS

Értesítjük a szeretve emlékező barátokat és ismerőseket, hogy *Sass János* hamvasztás utáni búcsúztatása január 30-án 16 órakor lesz a kelenföldi evangélikus templomban (Budapest XI. ker., Bocskai út 10.).
A gyászoló család

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 18-ától január 25-éig

VASÁRNAS	HÉTFO	KEDD	SZERDA
6.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 7.35 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Házigazda: Fabiny Tamás püspök 9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 9.30 / Kossuth rádió <i>Musica sacra (egyházzenei magazin)</i> 9.50 / M1 <i>Útmutató</i> 17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése</i> 19.30 / Duna World <i>Kerekék és lépések (ismeretterjesztő sorozat)</i> A nyugati Zemplénben 23.40 / Pax Tv <i>Líra Paletta (koncertfilm)</i>	14.00 / Pax Tv <i>Jordán Tamással Vámos Miklós beszélget</i> 14.40 / Duna Tv <i>Gyökerek és ágak (magyar dokumentumfilm)</i> 17.45 / Duna World <i>Elfelejtett parancsnok (magyar dokumentumfilm)</i> 19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i> Balázs Géza műsora 19.35 / Bartók rádió <i>Grecsanyinov: Liturgica Domestica, Op. 79</i> 20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész 21.20 / Duna World <i>Fehér kesztyűk (magyar játékfilm, 1957) (90')</i> 21.40 / M3 <i>Béla Király (magyar tévéfilm, 1984) (157')</i>	8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Napi útravaló (credoradio.hu)</i> 12.05 / Bartók rádió <i>Jean-Efflam Bavouzet és Szokolay Balázs kétzongorás hangversenye</i> 12.15 / Pax Tv <i>Esperes 60 (riportfilm)</i> 14.50 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 15.20 / Duna World <i>Rocklexikon</i> Zorán Sztevanovity 20.11 / Kossuth rádió <i>Belépő (kulturális magazin)</i> 21.20 / M3 <i>Fényes szelek (magyar játékfilm, 1968)</i> 21.25 / Duna World <i>A szovjet levelezőpajtás (magyar dokumentumfilm)</i>	9.35 / M3 <i>A párdúc és a gödölye (magyar filmdráma, 1998)</i> 12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a pilisi evangélikus templomból</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bízunk eleitől fogva...”</i> A református egyház főlórája 15.10 / Kossuth rádió <i>Megújuló értékeink</i> 15.30 / Duna Tv <i>Táncok és templomok (magyar dokumentumfilm, 2013)</i> 19.35 / Bartók rádió <i>Bach: h-moll mise</i> 0.10 / M1 <i>Zsidók és muszlimok – Távol és mégis oly közel (francia dokumentumfilm)</i> 0.30 / Duna Tv <i>Az ember lánya (magyar dokumentumfilm)</i>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAS
10.20 / M1 <i>Család-barát (délelőtti magazinműsor)</i> 13.45 / M3 <i>A kölcsönkaptott Föld (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> 16.00 / Pax Tv <i>Dies Academicus</i> Dr. Fábrí György előadása 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (credoradio.hu) 21.55 / Duna World <i>Magyar klasszikusok új köntösben</i> Takaró Mihály irodalmi műsora 23.20 / M3 <i>Glória (magyar tévéfilm, 1989)</i> 23.40 / M1 <i>Történetek a nagyvilágból (nemzetközi riportmagazin)</i>	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 9.05 / Duna Tv <i>Mesélő cégtáblák (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Zöldvendéglők Pest-Budán 9.50 / M1 <i>Kövek és emberek (francia ismeretterjesztő sorozat)</i> A Sainte-Chapelle 13.30 / Kossuth rádió <i>Az Úr közel!</i> A baptista egyház főlórája 15.00 / M3 <i>Millenniumi mesék (magyar dokumentumfilm-sorozat)</i> 15.00 / Duna Tv <i>Építészet XXI. (építészeti magazin)</i> 22.15 / Duna World <i>Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)</i>	7.30 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 13.05 / Pax Tv <i>Próbarepülés</i> Szélrózsza előtálalkozó 15.30 / Szent István Rádió (Észak-Magyarország) <i>Ökumené – Testvéregyházak főlórája</i> Benne: Lélekhangoló 16.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Dzsessztanzak</i> Bánó Zoltán dzsessztörténeti műsora 17.45 / Mária Rádió (Budapest) <i>Mégis szeretni</i> Gyökössy Endre tanítása 18.40 / Pax Tv <i>A szeretet nem luxus</i> A Zákus Média centrum dokumentumfilmje 0.55 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i>	6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> 8.00 / Civil Rádió (Budapest) – FM 98 <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu) 9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 11.00 / Duna Tv <i>Evangélikus istentisztelet a győr-nádorvárosi templomból</i> Igét hirdet: Szemerei János 13.30 / M. Katolikus Rádió <i>„Valaki ír a kezekkel...” (vasárnapi versműsor)</i> 17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet (credoradio.hu)</i> 20.30 / Kossuth rádió <i>Rendszerváltók – 1989</i> 23.45 / Duna World <i>Evangélikus istentisztelet</i>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sanderdobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). Munkatárs: Walkó Ádám (adam.walko@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Ecsedi Suzsza – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). Szerkesztőbizottság: Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. Árúsítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásoknak tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

■ LUPTÁK GYÖRGY

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 18.)
Semmit sem hoztunk a világba, nem is vihetünk ki semmit belőle. De ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. 1Tim 6,7–8 (Jób 1,21a; Jn 2,1–11; Róm 12,4–8/9–16; Zsolt 70) Valaki egyszer azt mondta, hogy a koporsón nincs vonóhorog. Magyarán: amit itt, földi életünkben összegyűjtöttünk, abból semmit sem vihetünk magunkkal halálunkban. Mégis hajtunk, rohanunk, gyűjtünk, felhalmozunk – erre megy rá majdnem egész életünk. Belátni, hogy mi az, amire valójában szükségünk van, Isten fényében lehet. S akkor mennyi energiánk szabadulhat fel a jó cselekvésére!

Hétfő (január 19.)
Pál írja: Az Úr ezt mondta nekem: Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz. 2Kor 12,9a (Zsolt 6,3–4a; 5Móz 4,5–13; 1Móz 9,1–17) Pál apostol Isten első számú nagykövete volt. Sok ezer kilométert utazott, gyülekezetek tucatjait alapította. Isten nagy feladattal bízta meg – és ehhez mégsem adott elvárható egészséget. Mert nem akarta, hogy a szolgálat sikere az apostolt gyengítse. A siker könnyen az ember és Isten közé állhat. Szolgáltatunkban semmi, még önmagam vélt kiválósága sem homályosíthatja el Isten dicsőségét. Isten erejét a gyenge és emiatt alázatos emberen keresztül tudja leginkább megmutatni.

Kedd (január 20.)
A százados ezt felelte Jézusnak: Csak egy szót szólj, és meggyógyul a szolgám. Mt 8,8 (Zsolt 33,9; Mk 2,23–28; 1Móz 11,1–9) Megszégyenít minket egy pogány katonatiszt. Szeretett szolgálja gyógyulását kéri Jézustól. De nem tartja fontosnak Jézus személyes megjelenését a betegágnál. Magát sem tartja méltónak erre. De ennél fontosabb: ő tudja, kicsoda Jézus! Mert Isten Fia távolról is gyógyíthat. Jelekhez, érzékszervi megtapasztalásokhoz szokott önmagunk szégyenül meg. Ha tudnánk így bízni Jézusban, talán több meghallgatásban lenne részünk...

Szerda (január 21.)
Jézus... Így szólt: Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet. Mt 28,18–19 (2Krn 20,6b; Lk 16,14–17/18/; 1Móz 12,1–9) A leghatalmasabb Úr munkatársai lehetünk! Nem akármilyen lehetőség. Fiataljaink szívesen vállalnak manapság munkát valamilyen multicégnél, amely a világ számos országában jelen van. Mert joggal vélik úgy, ott biztos állásuk lesz, jövőjük biztosítva van. Jézus tanítványai pedig a világ legnagyobb vállalkozásában tevékenykedhetnek. Aki átadta életét Jézusnak, máris megkapta a tanítványi megbízást. Erre hívtattunk el, a kapott szeretetet átadni Isten nélkül élő embertársainknak. Nem kell félni, itt mindig lesz munka, munkanélküliségtől nem kell tartani.

Csütörtök (január 22.)
Azután megmutatta nekem az élet vizének folyóját, amely ragyogó, mint a kristály, és az Isten és a Bárány trónjából ered. A város főútjának közepén, a folyó két ága között van az élet fája, amely tizenkétszer hoz termést, minden egyes hónapban megadja termését, és a fa levelei a népek gyógyítására szolgálnak. Jel 22,1–2 (5Móz 8,7; ApCsel 15,22–31; 1Móz 12,10–20) Erre tart az életünk. Isten kijelentett, de eddig még be nem teljesült ígérete, hogy új eget és új földet terem. Ahogyan egy ruhadarab sem foltozható örökké, s ahogy egy háztartási gép is kidobásra érett lesz előbb-utóbb. Erre a sorsa jut a világ is. Az ember elrontotta Isten tökéletesre álmódott és megalkotott teremtetését. Egyszer majd, a nagy napon Isten pontot tesz a mondat végére. Új világot terem, ahol végre újra tökéletes, hibátlan és gyönyörűséges lesz minden. És nekünk ide van meghívásunk!

Péntek (január 23.)
Uram, ne haragudj ennyire, ne emlékezz örökké bűneinkre! Tekints le ránk: mindannyian a te néped vagyunk! Ézs 64,8 (Ef 2,17; Jn 7,1–13; 1Móz 13,1–18) Miért várjuk meg, hogy Isten a sok-sok intő jel és figyelmeztetés után végül beteljesítse rajtunk haragját? Pedig nem vádolható az Úr türelmetlenséggel. Általában csak szól és vár, figyelmeztet, de még mindig ad lehetőséget a megtérésre. Ezzel élünk vissza. Azt gondoljuk, úgysem teljesíti be haragját. Szívesen hivatkozunk hosszútűrésére, szeretetére. Pedig az igaz szeretet fenýíteni is tud, mert így formál jellemet. És így kényszeríti térdre az embert. Isten elé csak így állhatunk – vagy inkább térdelhetünk. Megbocsátásában reménykedve, ha azt megelőzte az őszinte bűnbánat és bűnvallás. Ahogy azt a választott nép is tette.

Szombat (január 24.)
Éneket mondok az Úrnak, mert igen felséges. 2Móz 15,1b (Jn 8,36; 5Móz 33,1–4/7.12–16/; 1Móz 14,1–16) Mózes énekel. Mert tele a szíve örömmel és Isten iránti hálával. Száraz lábbal keltek át a tengeren, átélhette népével együtt Isten szabadítását. Átéltette, milyen Isten munkatársának lenni, a Hatalmas szolgálatában állni. S ha túlcsoordul a hála és az öröm, abból csak Istent magasztaló ének születhet. Amikor a szó már kevés, akkor az ember eléneke-li, dallamba, muzsikába formálva mondja el, mit is élt át Istenével. Ilyen énekekkel van teli énekeskönyvünk. Isten emberei évszázadokan át egyre csak dalba öntötték istenélményüket. „Musica praeludium vitae aeternae” – a zene az örök élet előjátéka.